

TASUTA

KÄPA ALL

VARJUPAIKADE MTÜ TÄITSA OMA AJAKIRI

2025 (nr 37)

MART MARDISALU:

„Kui võtad looma,
võta ka vastutus”

3 kassi ja üks süda:
varjupaigast leitud
HINGESUGULASED

APPI! Mu lemmik
on ülekaaluline

See MÜSTILINE kass –
või siiski mitte nii müstiline?

LOOMASÕBRALIKU
kooli mõju lastele

UUS VAADE
loomakaitseseadusele

Dr. STERN

Nauditav elu koos lemmikloomaga

PÜSIKLIENDILE KOGU KAUP
-15% SOODSAM!

drstern.abestore.ee

Hea lugeja!

Aitäh, et oled osa meie suurest ja loomasõbralikust kogukonnast. Selles ajakirjanumbris vaatame tagasi saavutatule, aga mõtleme ka tulevikule - rõõmustame edulugude üle, samal ajal pidades plaani, kuidas saaksime veel paremini loomi aidata.

Jagame sinuga lugu Milli teekonnast, kes alustas oma elu ketikoerana, aga jõudis lõpuks sinna, kuhu iga loom kuuluma peaks - armastavasse koju. Samuti räägib aasta vabatahtlik Mattias Huma, miks just koerad tema südame on võitnud, ja anname ülevaate kõigist vabatahtlikest, kes 2024. aastal meie tegevust ja hoolealuseid toetasid - igaüks neist väärib tänu.

Ajakirjast leiad ka mõtteainet tõsisematel teemadel: kas loomakaitseaduse muudatused on piisavad? Kuidas mõjutab lähisuhtevägivald lemmikloomi? Ja miks võiksime oma annetustest rohkem rääkida - sest see võib julgustada ka teisi head tegema.

Kaaneloos tuletab Mart Mardisalu meelde, et looma võtmine tähendab suurt vastutust.

Mõnusat lugemist!

Foto: Martin Kraus

ANNI ANETE MÕISAMAA
Käpa All vastutav toimetaja

Põgus sissevaade

Varjupaikade MTÜ 2024. aastal	4
Meie vabatahtlikud aastal 2024	13
Mart Mardisalu: Kui võtad looma, võta ka vastutus	14
Oma annetusest rääkides teed topelt heateo	20
Annetajate kokkuvõte	23
Aasta vabatahtlik Mattias Huma	24
Varjupaigast leitud hingsugulased	27
Lähisuhtevägivald ja lemmikloomad	30
Loomakaitseaduse muudatused	34
See müstiline kass – või siiski mitte nii müstiline?	38
Kindluse Kool: loomasõbraliku koolikultuuri eeskuju	41
Ketikoerast pereliikmeks – Milli pikk teekond õnneni	42
Armastus käib kõhu kaudu	44

Käpa All väljaandmist toetab

Your Pet, Our Passion.®

Meie infokanalid

www.varjupaik.ee

Varjupaikade MTÜ

info@varjupaik.ee

@varjupaikademy

Käpa All on Varjupaikade MTÜ ajakiri, mis ilmub ühe korra aastas. Ajakiri levib elektrooniliselt ja piiratud koguses tasuta jagatavana paberkandjal.

Väljaandja Varjupaikade MTÜ, tegevjuht Anneli Matsi, tel 5386 9060
Tiraaž 4000 eksemplari

Väljaandmine toimub vabatahtlike ja sponsorite kaasabil

Annetustelefonid (kuula kõne lõpuni)

900 7000 – 5 eur, **900 7110** – 10 eur, **900 7125** – 25 eur

Kaanel Mart Mardisalu koos Tallinna varjupaiga asuka Sassiga
Kaanelfoto autor Agne Astel-Rankla

Vastutav toimetaja Anni Anete Mõisamaa
Toimetus Marika Algepos, Agne Astel-Rankla
Keeletoimetajad Toimetaja tõlkebüroo, Sirje Astel
Reklaamimüük Agne Astel-Rankla

Kujundus Mandariin OÜ, www.mandariin.ee

mandariin

Varjupaikade MTÜ aastal 2024

Aasta jooksul aitasime

2 150

looma

VARJUPAIKADE MTÜ

Lisaks koertele ja kassidele aitasime veel deegusid, rotte, hiiri, kalu, kilpkonni, küülikuid, papagoisid ja suhkruravaid.

Lisaks aitasime **91 lemmiklooma** Koduotsija programmi kaudu otsa vanast kodust uude kodusse

537

looma

aitasime tagasi koju

294 koera

238 kassi

5 pisilooma

1 551

loomale

otsisime uue kodu

239 koerale

1 297 kassile

15 pisiloomale

62

looma

andsime üle teistele organisatsioonidele

1 koera

58 kassi

3 küülikut

Kiibistasime

1 597

looma

Tegime

4 071

vaksineerimist

Steriliseerisime/kastreerisime

1 184

looma

Sõitsime läbi

182 609

kilomeetrit

Käisime

2 742

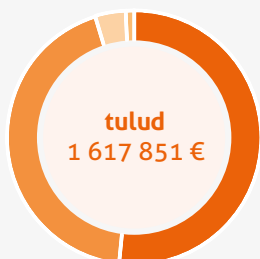
väljakutsel

Varjupaika jõudis hukkununa

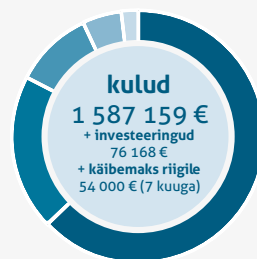
506

looma

lepingulised tasud (52%)
annetused (43%)
loomade loovutustasud (4%)
muu (1%)

2024. aasta numbrites

tööjõukulu koos tööjõumaksudega (63%)
varjupaikade pidamisega seotud tegevuskulud (10%)
transport (2%)
loomade hooldus- ja veterinaarkulud (20%)
kommunaalkulud (5%)

Meie missioon

Aitame kodu kaotanud lemmikloomi, pakkudes neile hoolitsust ja peavarju. Otsime meie hoole all olevatele lemmikloomadele uued vastutustundlikud kodud. Pakume lemmiklooma omanikele nõu ja tuge.

www.varjupaik.ee

LOOMADE HEAOLU KESKUS

"Möödunud aastal otsisime kodu 42 kassile," kirjutab Varjupaikade MTÜ loomade heaolu keskuse juhataja Triinu Priks.

Loomi hoida ja nende eest hoolt kanda saime vaid tänu meie headele annetajatele. Aasta jooksul tegime 115 vaksineerimist, kiibistasime 44 ja steriliseerisime või kastreerisime 41 kassi.

2024. aasta oli meie jaoks rahulik ja stabiilne, suuri muudatusi keskuse töös ei toimunud. Kõik loomakohad olid meil pidevalt täidetud. Kui mõni kass saab meie juurest koju, siis võtame kohe tema asemele uue mõnest meie varjupaigast, kus on palju väikest lisasotsialiseerimist vajavaid või ka teistega mitte läbisaavaid kasse, keda meie saame omaette pidada.

Meil on keskkuses üldiselt palju stabiilsem elu kui varjupaikades, sest saame ise otsustada, kui palju me kasse juurde võtame ega pea muretsema nõu ülerahvastatuse pärast. Kõige meeldejäävam aeg eelmisest aastast on aprillikuu, mil meile toodi Põllumajandus- ja toiduameti poolt omanikult ära võetud 28 eri vanuses kassi, kellest mõned olid päris pisikesed ja paljud emased kassid poegisid peagi pärast meie juurde jõudmist. Kuigi oleme paljudele kodu leidnud, on siiski kaksteist täiskasvanud kassi sellest seltskonnast jätkuvalt uue kodu ootel.

Käimasolevalt aastalt ootame, et see jätkuks nii, nagu ta on alanud - rõõmsate sündmustega. Meilt on sel aastal koju läinud juba kaks klassikaliselt keeruliselt adopteeritavasse kategooriasse kuuluvat kassi ehk kassid, kes tunnevad ennast inimese juuresolekul nii suures stressis, et võivad susiseda ja muul viisil näidata, et neil on ärevus väga kõrge. Õnneks leidub inimesi, kes soovivad sellistele kassidele kodu pakkuda. Üks neist ütles meile: „Kõik kassid on toredad, vahet ei ole, pakun siis sellele kõige kauem oodanule kodu, sest tal on seda kõige enam vaja.“ Sellele mõttele kirjutame suurima heakskiiduga ka omalt poolt alla.

Tore nimi tõi tagasihoidlikule Torile kodu

Meeldiv ja meeldejääv oli kass Tori kojusaamine. Tori oli juba peaaegu kolm aastat oodanud ning meie olime üsna nõutud ega julgenud eriti loota. Ta küll tolereeris meid kenasti, kuid üleliia seltsiv ja seltskondlik polnud.

Üldiselt inimesed soovivad ikkagi kasse, kes neile meie juures uksele vastu jooksevad ja ise aktiivselt tähelepanu nõuavad. Kass on üldjuhul aga võõraste suhtes pigem ettevaatlik liik ning paljud väga toredad kassid võõrast tulijat tervitama ei kiirusta. Nii jäävadki nad kahjuks aktiivsemate liigikaaslaste varju ja loomasoovijatel märkamata.

Sel korral jäi Tori kodupakkujale meie kodulehelt silma sellega, et tal on juhuslikult sama nimi, mis tema uuel omanikul. Selline tore juhus tõi tagasihoidlikule Torile toreda kodu. Iial ei tea ette, missugune mõte või võte võib looma koju aidata.

Kurva loo lohutuseks võib leiduda rõõmus lahendus – Tommi lugu

Möödunud aastast meenub ka üks südantsoojendav kojusaamise lugu. 7-aastane Tommi jõudis varjupaika päris aasta alguses pärast omaniku surma. Koer oli kurb ja nõutu, senine tore elu oli äkitselt minevikuks saanud. Tommi näeb välja nagu selline XXL suuruses corgi. Hästi suured kõrvad ja madal jässakas keha, üsna teistsugune liigikaaslastega võrreldes.

Mõne aja pärast tekkis Tommile huviline, kes käis teda väga-väga tihti külastamas ja temaga sidet loomas. Paari kuu pärast viiski see tema külaline ta koju.

See lugu teeb suurt rõõmu, sest näitab nii hästi, et ka kurbadel lugudel võivad olla rõõmsad lahendused, kui inimesed on valmis panustama oma aega, et luua enne kojuviimist lemmikuga side, mis aitab paremini uue olukorraga kohaneda. Südame teeb soojaks, nähes, kui pühendunud on uus omanik ja kui palju ta sellesse panustab.

LÄÄNEMAA

"Möödunud aastal otsisime kodu 96 kassile ja 8 koerale," kirjutab Varjupaikade MTÜ Läänemaa loomade varjupaiga juhataja Helina Alp.

Tagasi koju aitasime 12 kassi, käisime 89 väljakutsel, tegime 195 vaktineerimist, kiibistasime 147 ja steriiliseerisime või kastreerisime 71 looma.

2024. aasta möödus Läänemaal väga tõsiselt, sealhulgas oli kevad-suvine hooaeg üle mitme viimase aasta tihedama tegevusega aeg. Alates kevadest pidime peatamatu hooga tegelema kolooniatega, mistõttu olid meie käed tööd täis mitme pika kuu jooksul. Õnneks möödus aga kassipojahooaeg eriliselt hea tähe all ehk et tavapäraseid kasside „lastehaigusi“ varjupaigas ei levinud.

Eelmisest aastast ongi mees just see meeleto suurt kasside liikumine varjupaika. Meil oli tippajal varjupaigas 90 kassi, enamus neist kassipojad. Teeb väga kurvaks, et maapiirkondades esineb veel väga palju kassikolooniaid. Inimesed on küll kasside kontrollimatu paljunemisega seotud ohtudest ja riskidest teadlikumaks muutunud, kuid siiski on juhtumeid, mil kolooniad on paisunud ääretult suureks, enne kui

nendega tegelema hakatakse.

Märkimisväärne areng meie jaoks toimus eelmisel aastal ka selles, et saime varjupaigale sanitaarsoojaku, mis teeb väga palju lihtsamaks ja tõhusamaks kõik pesemise ja desinfitseerimisega seotud toimingud. Lisaks saime veel Pärnu varjupaigalt üle jäänud kaks soojakut, mis andsid meie hoolealustele lisaruumi, seega saime parandada nende olmetingimusi päris oluliselt.

Käesolevalt aastalt loodame, et meie hoole all olevad kassid-koerad leiaksid endale head ja armastavad kodud. Eriti suur soov on, et just meie kõige pikaajalisemad koduoootajad saaksid ka võimaluse kodutunnet tunda.

PÄRNU

"Möödunud aastal leidsime uue kodu 236 kassile, 37 koerale ja 2 rotile," kirjutab Varjupaikade MTÜ Pärnu varjupaiga juhataja Eve Meos

Tagasi koju aitasime 50 koera ja 44 kassi, käisime 460 väljakutsel, tegime 1246 vaksineerimist, kiibistasime 297 ja steriliseerisime või kastreerisime 265 looma.

Hetkel on meie hoole all vaid kassid ja koerad, aga läinud aastal käisid varjupaigast läbi ka rotid, kuna nende omanik sattus hooldekodusse. Rottide koduootus jäi õnneks aga üürikeseks, kuna juba järgmisel päeval kolisid nad uude koju.

Röömsate seikade kõrval peame kahjuks meenutama ka negatiivseid momente. Tihti on need negatiivsed momendid seotud just inimeste, mitte loomadega. Pärnu varjupaigas leidis möödunud aastal aset õudne juhtum, mida on meil isegi raske sõnadega edasi anda. Omanik oli jätnud oma koera terveks päevaks lauspäikese kätte toidupoe ette. Poetöötajad andsid koerale vett ja kutsusid kohale varjupaigatöötajad. Hiljem ilmus varjupaika koera omanik, kes peksis jalaga uksi lahti, lärmas ja ähvardas varjupaiga naistöötajaid noaga. Lisaks lubas töötajate autode rehvid tühjaks lasta ja muul moel kätte maksta. Loomulikult sai kaasatud ka politsei. Varjupaigatöötajates, kes tol päeval pidid seda kõike taluma, tekitab sellele päevale mõtlemine veel tänagi hirmu ja õudu.

Möödunud aasta on Pärnu loomade varjupaiga jaoks olnud igas mõttes muutusterohke, kuna saime kolida uude kaasaegsesse varjupaigahoonesse, mille Pärnu Omaalitsuste Liit koduta loomade pidamiseks ehitas. Uues hoones on paremad tingimused nii loomadele kui ka inimestele.

Lisaks on tasapisi tekkinud tunnetus, et inimesed on üldiselt loomade suhtes hoolivamaks ja teadlikumaks muutunud. Näiteks moodustavad varjupaika sattuvatest kassidest-koertest kiibiga loomad üha suurema osa, mille tõttu saame eksinud tänu kiibi olemasolule kiiresti tagasi koju aidata ja sellega ühtlasi leevendada ka pererahva muret kaotsiläinud lemmiku pärast.

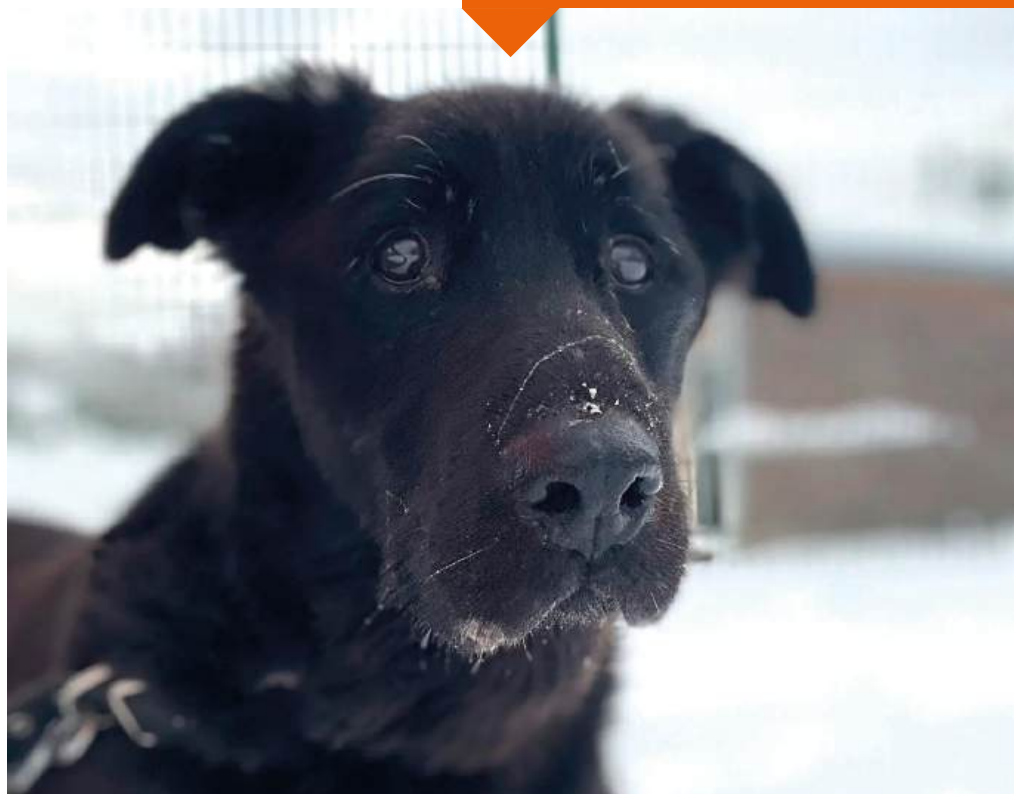

Seenior Roi jõuluimeline koduleidmine

Varjupaigatöötajate jaoks on kahtlemata kõige toredamad seigad need, kui mõni väga pikalt oodanud loom leiab lõpuks ometi kodu. Möödunud aasta üks kõige rõõmsamatest sündmustest Pärnu varjupaigas oli seenior-koera Roi koduleidmine.

Roi oli tol hetkel varjupaiga vanim koer. Ta on keerulise saatusega loom - eelmise omaniku poolt väärkoheldud koer, kes oli kaotanud kuulmise ja kellel nägeminegi oli kesisevõitu. Tema uuele omanikule pugus Roi südamesse tänu artiklile, mille Pärnu Postimees oli koduootavast Roist avaldanud. Lugu ilmus novembris ning juba detsembrikuu alguses sai Roi võtta ette tee oma uude koju.

Palju läbi elanud koer on ääretult tänulik inimesele, kes pakub talle hoolt ja armastavat kodu, et ta saaks oma elu kuldsed aastad mõnusalt ja muretult veeta. Hea on tõdeda, et leidub hoolivaid inimesi, kes ei pea paljudeks pakkuda armastust ja rõõmu juba eakatele loomadele. Topeltsuur tänu neile selle eest.

Kontorikass Sophie leiab kodu

Meenub üks väga eriline ja meelde jääv looma kojusaamise lugu eelmisest aastast. Koju läks meie „majavalvur“ Sophie.

Sophie on kaunis emane triibik, kes ilmus jaanipühade aegu ühe talu õuele. Kuna tegu oli inimesi usaldava, sõbraliku ja hoolitsetud kassiga, siis arvas pererahvas, et ju on see nägus kassike kodutee kaotanud. Varjupaigas selgus, et Sophiel puudub mikrokiip, mille abil oleks võimalik omanikku tuvastada, ning kuulutamine sotsiaalmeedias jäi samuti tulemusteta. Nii ta asuski elama varjupaika.

Kuna Sophie kõrvale jagus kohta ainult inimestele, veetis ta päevi kontoritoolil põõnates ja lastes ennast varjupaigakülastajatel kõhu alt sügada, keerates ennast selleks mõnusalt selja peale. Paraku kõik tervitasid Sophiet, aga samal ajal nagu ei märganudki teda kui koduootajat ilmselt tema tagasihoidliku loomu tõttu. Või ehk arvati, et ta ongi „palgaline“ kontorikass ja tema tööks ongi valvamine.

Aga Sophie muudkui ootas ja ootas, kuni aasta lõpus jäi silma ühele toredale perele. Nii leidis ka Sophie lõpuks siiski sooja kodu ja päris oma inimesed selles sõbralikus peres, kes teda päriselt märkasid ja temast hoolima hakkasid.

SAAREMAA

“Möödunud aastal otsisime kodu 104 kassile ja 3 koerale,” kirjutab Varjupaikade MTÜ Saaremaa varjupaiga juhataja Kristiina Helisalu.

Tagasi koju aitasime 5 kassi ja 14 koera, käisime 114 väljakutsel, tegime 196 vaktsineerimist, kiibistasime 108 ja steriliseerisime või kastreerisime 80 looma.

2024 oli meie jaoks tõesti eriline aasta, sest see oli meie esimene aasta Saaremaa loomade varjupaigana. Aasta möödus tegusalt ja üldjoontes positiivselt, kasse tuli palju sisse ja läks ka päris palju uutesse kodudesse.

Alanud aastal loodame sihipäraselt ja tõhusamalt tõsta teadlikkust loomade kiibistamise vajaduse osas. Kiibid aitavad eksinud loomad kiiremini ja lihtsamalt koju tagasi ning see on väga oluline nii loomade pererahva kui ka lemmikute eneste jaoks. Praegu satub varjupaika paraku enamjaolt kiipideta lemmikloomi.

Reeglina reageerime väljakutsetele alati täie tõsidusega ning oleme valmis igasugusteks olukordadeks. Mõned neist lahenevad ladusalt, aga mõnede puhul on muret ja tööd rohkem. Rõõmu teeb igal juhul alati see, kui suudame loomadele pakkuda parimat abi ja hoolt ning sellega nende mured lahendada.

Ühel päeval saime väljakutse: kass

tulnud metsast, kõhn, nõuab süüa, parasiite täis - näeb halb välja, kätte ei anna, tundub metsik, naabrid omaks ei tunnista. Võtsime vallaga ühendust ning saime kooskõlastuse kassi püüdma minna. Kui kohale jõudsime, siis selgus, et kass on ülisõbralik, natuke kõhnavõitu, kuid väga ilus ja väga näljane. Meie loomade heaolu spetsialist võttis kassi sülle, kuna kass päris ise tahtiski talle sülle ronida, ja tõstis transpordipuuri, mingit muret püüdmisega polnud. Täna naseks on kass leidnud uue kodu, ta on terve, rahul ja õnnelik.

Tänu tähelepanelikule inimesele sai vurruline üsna väheste üleelamistega sooja varjualuse ja mõnusa kõhutäie. Kuigi esialgu tundus, et probleem on tõsine, lahenes see siiski üsna hästi. Parim on igal juhul märgata ja muretseda, kui ükskõiksest mööda minna.

TALLINN

"Möödunud aastal otsisime kodu 258 kassile, 116 koerale, 1 deegule, 1 hiirele, 2 kalale, 3 küülikule ning 6 papagoile," kirjutab Varjupaikade MTÜ Tallinna varjupaiga juhataja Anneli Sokolov.

Tagasi koju aitasime 129 kassi, 169 koera, 2 hamstrit, 1 kilpkonna ja 1 küüliku, käisime 1241 väljakutsel, tegime 633 vaksineerimist, kiibistasime 369 ja steriliseerisime või kastreerisime 215 looma.

Eelmise aasta märksõnaks kujunes loomade heaolutingimuste parendamine. Tallinna linna toetusega vahetati välja koerte jalutusväljaku liiv ja aia laudis, samuti on meil nüüd uus soojak, mille linn kassipoegade jaoks ostis ja paigaldas.

Eelmise aasta jooksul jõudis meie juurde ka väga palju loomi Põllumajandus- ja toiduameti kaudu ning kui aus olla, siis oligi see aasta väga pingeline just PTA loomade tõttu. Näiteks toimus 2024. aastal üks meie suurimaid aktsioone, kui võtsime vastu 87 pome- raniani-laadset abitusse seisundisse jäetud koera, kes päästeti PTA poolt nende omaniku käest. Võib ju tekitada arusaamatust ja üllatust mõte, et kuidas pääs-

Fotod: Varjupaikade MTÜ

teti koerad nende enda omaniku käest, aga nii see paraku oli. Loomapidaja oli registreeritud ja auhinnatud koerakasvataja, keda paljud inimesed soovitasid, aga reaalsus oli koerte hoiutingimuste osas kahetsusväärselt kaugel sellest, mida võiks tunnustatud kasvataja puhul eeldada. Kuna loomi tuli korraga palju ja peaaegu kõigil oli suuremaid ja väiksemaid terviseprobleeme, siis pidime panustama palju aega ja vahendeid nende väikeste lemmikute tervisemurede leevendamiseks-lahendamiseks.

Ikka ja alati loodame, et kodutuid loomi jääb aina vähemaks ning inimesed hoolivad rohkem oma lemmikutest ega jäta neid hooleta!

Seenior Uudo ilus eluõhtu

Üks väga eriline ja meelde jääv looma kojusaamise lugu eelmisest aastast on Uudo lugu, kes leidis oma pere juba eakana ning sai veel oma viimased elukuud mõnusalt toredas kodus Hiiumaa metsade vahel veeta.

Ükskõik, kui kodune ja hoitud tunne võib loomal varjupaigas olla, siis oma kodu see päriselt siiski ei asenda. Muutused võivad muidugi ka segadust tekitada, aga kui need on head ja kasulikud, siis loobuda neist ei tasuks.

Väarikas eas Uudo oli pea 9 kuud varjupaigas olnud ning inimeste ja ruutiniiga igati ära harjunud, ehk ka olukorraga leppinud. Kui ühel päeval tulid inimesed ja Uudo kaasa võtsid, oli see talle siiski veidi ehmatav ja harjumatu.

Inimesed olid aga kannatlikud ja andsid kohanemiseks aega ning leidsid ta kiiresti üles ka siis, kui Uudo oli õppinud väravat avama, et minna maailma uudistama. Uudot viidi pikkadele jalutuskäikudele, mis talle väga meeldisid, ja ka mere äärde suplema, mis oli vahelduseks päris mõnus.

Uudo pere sõnul muutus koer uues kodus aina nooruslikumaks ja rõõmsamaks ning oma elu õhtu möödasaatmine armastavate inimeste keskel kujunes talle tõeliselt rahuldust pakkuvaks. Ka pereliikmed olid rahul, et said Uudole enne tema vikerkaare taha minekut ilusaid elupäevi pakkuda.

VALGA

Metsikust Kevinist sai kodus viisakas poiss

Koduminejatest on meelde jäänud Kevin kindlasti tema iseloomu tõttu, aga see hoiab ka kunagist hoolealust paremini meeles, kui saame uuel omanikult tagasisidet, kuidas lemmikul uues kodus läheb.

Varjupaika sattus keskmist kasvu noor Kevin koos oma ema ja kahe õega. Inimeste suhtes oli ta esialgu pisut alandlik ja pelglik, istus kuudis peidus, kui keegi teda vaatama tuli. Seepärast oli mure, kuidas keegi üldse talle sõprust ja uut kodu saaks pakkuda.

Leidus siiski ettevõtlik noormees, kes soovis selle väljakutse vastu võtta ja viis Kevinini koju. Mõne aja pärast saime omanikult kirja, milles ta andis teada, et Kevinil läheb juba päris hästi. Ta õppis rihmas jalutama ning kuulab ka lihtsamaid käsklusi. Ta ei lähe kusa-gile ise, vaid järgib omaniku käsku. Kui esialgu ta kartis teisi koeri, siis nüüd juba mürab nendega koertepargis, kuhu omanik on teda tihti viinud. Kui ta välja tahab, siis toob esikust oma jalutusrihma peremehele. Kuigi esialgu ärev Kevin sõi ära mõned padjad ja jalamatid, siis nüüd saadi temaga kokkuleppele, et neid ta enam ei puutu.

Omaniku sõnul on Kevin hästi tark ja õpib väga kiiresti. See teeb rõõmu nii talle endale, tublile peremehele kui ka meile. Kuigi elu algus oli Kevinile keeruline ja hirmutav, on toimunud pööre paremuse poole, ta on nüüdseks leidnud endale toetava sõbra ja toreda kodu.

"Möödunud aastal otsisime kodu 116 kassile ja 21 koerale," kirjutab Varjupaikade MTÜ Valga varjupaiga juhataja Jana Juhkam.

Tagasi koju aitasime 8 kassi ja 21 koera, käisime 197 väljakutsel, tegime 177 vaktsineerimist, kiibistasime 112 ja steriliseerisime või kastreerisime 92 looma.

Eelmine aasta oli meie jaoks väga ärevust tekitav ja heitlik. Varasemalt vallavalitsusega sõlmitud hanketuleping lõppes juulis. Tavapäraselt teeb omavalitsus enne ühe perioodi lõppu uue riigihanke, aga seekord seda ei tehtud. Varjupaika ähvardas sulgemine.

Juunis korraldatud toetushääletus meie tegevuse jätkamiseks kogus üle 2800 hääle. Petitsioonis toodi välja, et Valgas tegutsev Varjupaikade MTÜ on aastate jooksul palju investeerinud varjupaiga arengusse ja saanud kontrolli alla kassikolooniad Valgas. Tõdeti, et oleks väga kahju, kui lõpetatakse koostöö väga edukalt toimiva kohaliku varjupaigaga. Läbirääkimiste erinevate etappide käigus saavutati kokkulepe, et

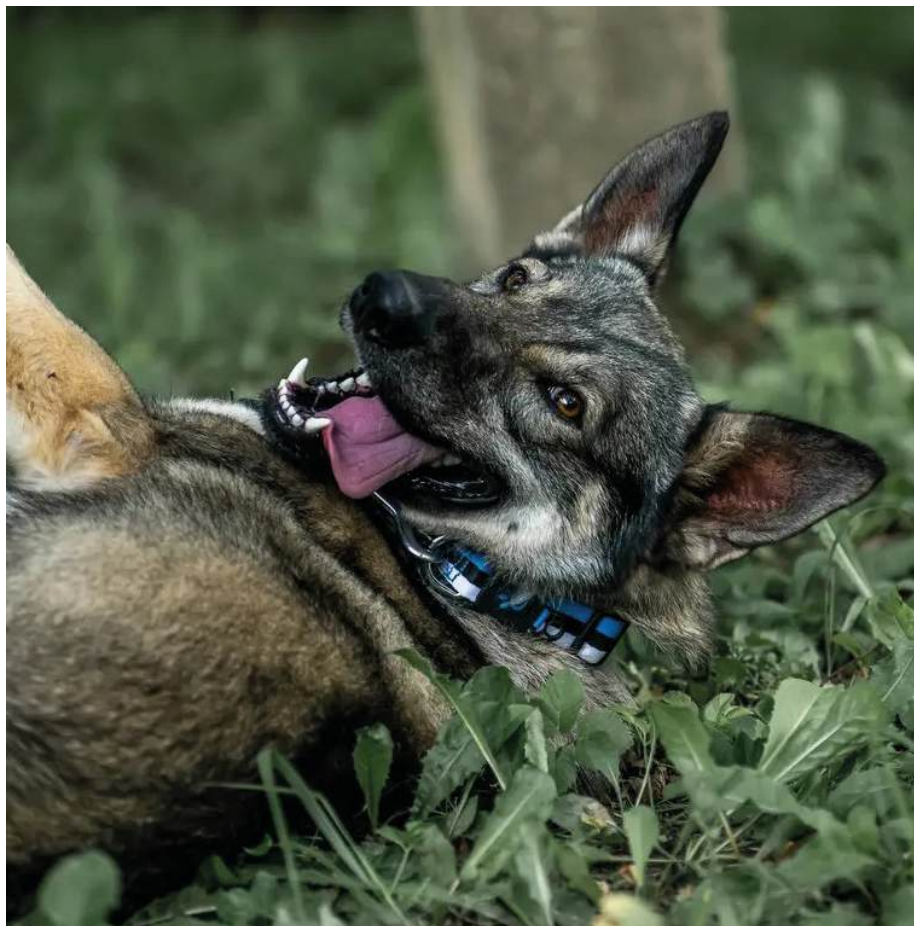

Fotod: Varjupaikade MTÜ, Anni Lepp

jätkame tegevusega nii 2024. a lõpuni kui ka 2025. aastal.

Põhiliselt see jäigi eelmisest aastast meelde, et oli pidev mure oma hoolealuste ja varjupaiga pärast ning tulevik tundus teadmata ja ebamäärane. Aga väga suurt tuge pakkus see, et rahvas meid väga hoiab ja toetab, usaldab meid ja märkab meie pingutusi.

See tähendab et kõik need pikad aastad oleme oma tegevusega püsinud õigel teel ning pakkunud oodatud ja vajalikku tuge. See teadmine soojendab südant.

VILJANDI

"Möödunud aastal otsisime kodu 327 kassile ja 37 koerale," kirjutab Varjupaikade MTÜ Viljandi varjupaiga juhataja Siiri Mängli.

Tagasi koju aitasime 24 kassi, 26 koera ja 1 küüliku, käisime 342 väljakutsel, tegime 1148 vaksineerimist, kiibistasime 385 ja steriliseerisime või kastreerisime 313 looma.

2024. aasta oli Viljandi varjupaiga asukate jaoks päris rõõmustav ja edukas. Näiteks toimus palju toredaid ja südantsoojendavaid kojusaamisi. Õnnelikud oleme ka meie organiseeritud kampania üle, mille käigus linnas betoonkasside kaelas olevad varjupaigakasside reklaamid püüdsid tähelepanu ja nii mõnigi loom sai selle tõttu kiiremini koju.

Aasta oli nii edukas, et saime pakkuda abi ka teiste maakondade varjupaikadele - kui meie varjupaiga koerad olid endale kodud leidnud, saime teistest üksustest koeri Viljandisse tuua ning ka nendele uue kodu leida.

Muidugi käivad rõõm ja mure käsi-

käes ning meilgi on omad probleemid. Möödunud aasta kulges olmetingimuste tagamise ja parendamise eest võideldes, kuna hoone vajab hädasti remonti ja kohendamist. Siiski oleme lootusrikkad, sest alates möödunud suvest on meie kõrvu paitamas ehitustehnika hääled ning uus varjupaik kerkib silmnähtavalt. Oleme juba osalenud uue maja nurgakivi panekul ja sarikapeol. Elame lootuses, et loomade elutingimused paranevad juba lähiajal ja vägagi märgatavalt.

Kuuekordne rõõm

Meie eelmise aasta meeldejäädavaim loomade kojusaamine oli kokku võttes ja tagantjärele vaadates kohe päris suur üritus. Me ei räägi siinkohal mitte ühest kindlast loomast, vaid seeniorkoertele pühendatud kuu jooksul uude koju saanud kuuest (!) seeniorkoerast. Kui üks seeniorkoer läheb uude kodusse, siis on see juba iseeneest ülihea ja rõõmustav, kuid kui ühe kuu jooksul leiab kodu kuus seeniorkoera ühest ja samast varjupaigast, siis see on märkimisväärne saavutus ja kuuekordne rõõm.

Koju sai suurekasvuline hästi rahulik ja sõbralik Mann, kellele meeldib inimeste juures olla ja nautida nende tähelepanu ning kes ilma põhjuseta ei haugu. Uue kodu leidis meie kõigi suur lemmik Bella, kes saab kõikidega hästi läbi ja kellele meeldivad igapäevased jalutuskäigud.

Hooliva perega on nüüd koos ka mänguline ja uudishimulik Tõru, kes tõesti peab väga lugu inimeste seltskonnast. Ka hella südamega ja ülimalt rahulik, mänguhimuline ja seltskondlik Jakky leidis endale toreda kodu. Sõbralik ja koostööaldis Lotte on üks neist kuuest õnnelikust, kes seeniorkoerte kuul novembris koju viidi. Alex, sõbralik ja tasakaalukas muheda olekuga kelgukoer, kes armastab väga pikki jalutuskäike, leidis endale toreda pere ja mõnusa kodu.

Mann

Jakky

Lotte

Bella

Alex

Tõru

Herta 933 päeva koduootust

Eriti suurt rahulolu ja rõõmu pakuvad need ilusad päevad, kui meie kõige staažikamad olivad endale lõpuks kodu leiavad. Näiteks oktoobris sai koju meie Herta, kes viibis varjupaigas 933 päeva. Herta polnud eriti hellitustega harjunud ja küllastajate saabudes hoidis pigem omaette.

Herta loovutati Võru varjupaigale 2022. aasta kevadel, kuna perenaine enam tema eest hoolitseda ei saanud. Herta oli lihtsalt ühel hetkel naise talu õuele ilmunud ja otsustanud sinna ka jääda. Võttis vastu pakutud toidu, kuid lähemat suhtlemist ei soovinud.

Herta on kass, kes vajab kindlustunnet läheneja heade kavatsuste ja soovide suhtes. Hertale sobis, kui istuda rahulikult tema kõrvale ja anda talle aega olukorraga harjumiseks. Temaga võis rääkida vaikselt ja tasasel toonil ning õrnalt sai teda ka silitada. Tasapisi muutus ta enesekindlamaks ja ka veidi julgemaks ning enam peitu ei pugenud, kuid susises natuke hoiatuseks ikka. Vahel sai uudishimu kartlikkusest ja ujedusest võitu ning susinat polnud enam nii tihti kuulda.

Sellised varjupaigas omaettehoidvad kassid avanevad tihti päris koju jõudes, sest stress ja teadmatus kaovad.

Aitäh kodupakkujale, kes andis kassile võimaluse kodusoojust nautida ning vaikselt uue eluga harjuda!

VÕRU

"Möödunud aastal otsisime kodu 118 kassile ja 17 koerale," kirjutab Varjupaikade MTÜ Võru varjupaiga juhataja Relika Rehemets.

Tagasi koju aitasime 13 kassi ja 14 koera, käisime 292 väljakutsel, tegime 361 vaksineerimist, kiibistasime 135 looma ja steriliseerisime või kastreerisime 107 looma.

Vaevalt saab aasta alata, kui juba see ka läbi saab. Kuna toimetamisi on ikka ja alati, siis ei pane vahel tähelegi, kuidas talvest saab kevad ja kevadest suvi. Meelde jäävad hetked on hoolealuste kojusaamised ja neid on ka möödunud aastal olnud mitmeid.

Meil on palju abistajaid ja toetajaid, keda soovime esile tõsta ja tänada. Eelmisel aastal aitasid meid talvel lumelükkamisega naaber Laikum OÜ ja Egeri Lagovits. Muidugi ei jäta meid hätta ka meie endine töötaja Kaupo, kes alati appi tõttab, kui katused lumeraskuse all on. Suvel hoolitseb meie territooriumi muru eest Ivar, et see ikka viks ja viisakas oleks ja et puugid sinna ei tahaks tulla. Eelmisel aastal saime juurde ühe soojaku, mis toodi meile Pärnu varjupaigast. Võru vald aitas transpordiga ning kohandasime selle

meie jaoks väga vajalikuks karantääniks. Appi tulid meile selles töös Võru linn, Drevon Grupp OÜ, Slavik Pedask ja meie vabatahtlikud. Suur aitäh neile kõigile, igapähe neist oli oma tähtis roll, et see lõplikult valmis saaks.

Loodame siiski varsti või varsti-varsti praegu meie kasutuses olevate kohandatud soojakute asemele stationaarse hoone saada, et parandada sellega nii hoolealuste kui ka töötajate heaolu. Usume ja loodame jätkuvalt ka, et inimesed õpivad ja arenevad, et nad märkavad ja hoolivad. Soovime, et ükski loom ei peaks taluma ei janu ega nälga, ei ebamugavust, valu ega haigusi, ei hirmu ega kannatusi.

Meie vabatahtlikud

aastal 2024

Marika Algpeos,
Varjupaikade MTÜ
vabatahtlike
koordinaator

Aastal 2024 panustasid Varjupaikade MTÜ vabatahtlikud, kes käivad varjupaikades kohapeal abistamas, 4423,1 töötundi. Praegu käivad igas meie kaheksas asukohas regulaarselt vabatahtlikud, kes aitavad koristada ja teha üldisi heakorrasid, loomade eest hoolitseda ja neid sotsialiseerida.

Kõige suuremat aktiivsust näitasid möödunud aastal Pärnu, Tallinna ja Valga varjupaiga vabatahtlikud. Aasta vabatahtliku tiitli saanu tegutseb aga meie Võru varjupaigas. Meil on väga aktiivseid vabatahtlikke ka Saaremaa ja Läänemaa varjupaigas.

Oma suure panuse andsid ka üldsaakonna vabatahtlikud ehk inimesed, kes tegelevad sotsiaalmeediasisu ja artiklite kirjutamise, annetuste kogumise,

heategevusmüügi, üritustel abistamise, transpordiga jms. Eelmise aasta lõpul käivitasime e-tiimi projekti. E-tiimis on inimesed, kellel ei ole võimalik tihti varjupaigas kohapeal abistamas käia ning kes saavad anda oma panuse hoo pis interneti kaudu - nad jagavad sotsiaalmeedial kanalites meie loomade koduotsimiskulutusi ja muid tähtsaid uudiseid.

Vabatahtlikud aitavad meil ka varjupaigas vastu võtta kooli- ja lasteaiagruppe ning ettevõtete kollektiive. Kokku võtsime aasta jooksul vastu 48 gruppi. Rääkisime külalistele ühingu tööst, hoolealustest ja õigetest loomapidamistavadest.

Meie hoiukodudest käis aastaga läbi 113 looma. Hoiukodu vajavad enamas ti loomad, kes on sotsialiseerimata või pelglikud ja kellele varjupaiga keskkond mõjub stressirohkelt. Tänu hoiukodudele saime aidata ka neid loomi, pakkudes neile rahulikku kodust keskkonda, kus nad said inimestega harjuda ning leida lõpuks oma päris kodu.

Oleme siiralt tänulikud inimestele, kes tänapäeva kiire elutempo juures leiavad aega oma töö ja eraelu kõrvalt

tulla meie loomadele appi. Soovime, et meie vabatahtlikud tunneksid end meie juures tiimiliikmena. 2024. aasta lõpus korraldatud vabatahtlike rahulolu küsitlus näitas, et suurem osa vabatahtlikest tunneb end meie ühingu kaasatuna ja on oma vabatahtliku tegevusega rahul. Peamiselt motiveerib neid loomade heaolu, loomadega suhtlemine, nende aitamine, tunne, et ollakse vajalik.

Mitmed on nimetanud vabatahtlikku tööd varjupaigas teraapiliseks tegevuseks. Vabatahtlikele meeldis, et ülesanded on mitmekülgsed ja varjupaigatöötajad väga sõbralikud.

Lisaks meeldisid vabatahtlikele meie veebikoolitused. Kokku tegime aasta jooksul kaheksa koolitust loomade teemal. Loenguid on pidanud oma ala asjatundjad: loomaarstid, käitumis- ja toitumisspetsialistid ning loomakaitsjad.

Kui ka sina, hea lugeja, tahaksid muuta maailma paremaks paigaks ja aidata neid, kes ise ennast aidata ei saa, löö meiega kaasa! Tule ühingusse vabatahtlikuks või hakka hoiukoduks.

A full-page photograph of a middle-aged man with grey hair, smiling and walking a large, dark brown and black dog on a leash. The man is wearing a dark blue blazer over a grey V-neck sweater, blue jeans, and brown leather shoes. A small blue flower is pinned to his lapel. They are walking on a paved path in a park-like setting with bare trees in the background.

Mart Mardisalu: Kui võtad looma, võta ka vastutus

Ausalt, humoorikalt ja südamest
lemmikloomade teemal

Anni Anete
Mõisamaa,
Käpa All
peatoimetaja

Ajakirjanik Mart Mardisalu ei pea end fanaatiliseks loomainimeseks, kuid ta teab, et loomade heaolu on ühiskonna peegel. Meile antud intervjuus räägib ta ausalt ja inimlikult oma ellu sattunud lemmikutest, Gruusia kodutute koerte reaalsusest, kutsikavabriku looga kaasnenud emotsioonidest ning sellest, kuidas loomavõtmisega käib kaasas nähtamatu rida kohustusi. Mardi hinnangul on Eesti loomapidamiskultuur viimase 30 aastaga teinud tohutu hüppe, ent teekond pole veel lõpule jõudnud – arenguruumi on nii seadusandluses kui ka eestlaste teadlikkuses. Mardisalule omase teravmeelsuse, soojuse ja otsekohesusega antud intervjuust saad vastused küsimustele, mida tähendab olla loomainimene, miks ei tohiks lemmikut võtta kergekäelselt ning millist rolli mängib meedia loomade heaolu eest seismisel.

Millised loomad on Sinu elus olnud? Mida nad Sinu jaoks tähendavad?

Mul on elu jooksul mitmeid koeri olnud. Erinevaid, erinevatel eluperioodidel ja ka erineva tähendusega. Mõned neist on rohkem meelde jäänud kui teised. Kõige eredamalt püsib mees esimese. Olime õega vanematel pikalt “seljas elanud” sooviga meilegi koer võtta. Et elasime korteris, suhtusid vanemad sellesse soovi skeptiliselt, kuid et lubasime kõik koeraga seonduvat ülesanded enda kanda võtta, lisaks veel hästi õppida ja ainult viisi saada, trennis ja muusikakoolis käia, vanureid üle tee aidata, enda järelt koristada ja mitte kunagi jaurata, ema vaevaga korjatud metsmaasikaid mitte kohe korvist ära süüa ning ilmselt palju muudki veel, sest eesmärk pühendab ju teadupärast abinõu, murdusid nad lõpuks ja me saime endale koera! Elasime siis Loksas ja seal asuvas laevaremonditehases oli sel perioodil sees üks suur kaubalaev, millel oli laevakoer, must emane njuufa, kellel olid kutsikad. Isa sai selle laeva

kapteniga hästi läbi, perspektiiv uhkest tõukoerast nagu välismaa filmides mõjus samuti paeluvalt ning varsti olidki kõik meie kodu vaibad pissiloietais. Elul oli varuks aga üllatusi. Suure, uhke ja karvase vetelpäästekoera asemel kasvas meile korterisse sileda-karvaline, hurda jalgade, taksi saba, keskmise kasvu, kuid see-eest mastifi häälega elukas, keda emapoolse suguvõsaga sidus vaid must värvus ja ujulestad varvaste vahel. Ega ta meile seetõttu vähem armsaks saanud, kuid kusagil poolel teel hakkasime unustama vanematele antud verevandeid ning aastakese hiljem leidsime maal elavad sugulased, kes olid selle toreda krantsi nõus endale võtma. Hilisemad vaatlused muidugi tõestasid, et tal oligi seal parem – rohkem ruumi joosta ja palju vabadust. Alles hiljem saime teada vanemate reeturlikust kokkuleppes meile koera uue pererahvaga, mille kohaselt olid nad algusest peale valmis looma endale võtma, kui lapseohtu koerapidajate ind raugab. Nii et kokkuvõttes läks kõik hästi – loom sai hea kodu, meie hindamatu kogemuse selles osas, mida lemmiku kõrval elamine endaga kaasa toob ja kätkeb.

Nimetaksid Sa end loomainimeseks?

Loomainimene, kes see on?! Sellel on nii mitmeid tähendusi, sõltub sellest, kuidas võtta. Arvan, et olen, aga mõõdukas. Fanaatiline mitte. Loomade heaolu läheb mulle korda. Meie peres on ring selles mõttes täis saanud, et nüüd pommitab mu tütar mind igapäevaselt sooviga koer võtta. Oleme abikaasaga paindunud, kuid veel mitte murdunud, sest... Enne, kui lõpliku otsuse langetame, tahan veenduda, et kõik meie väikeses gängis saavad aru, mida see samm endaga kaasa toob. Tahame olla veendunud, et kui end sõbraga seome, suudame pakkuda talle just temale sobivaid tingimusi, tähelepanu ja hoolt. Ainult “nummi” välimuse pärast kutsikat koju tooma ei hakka, läbi peavad olema mõeldud ka muud kriteeriumid ja asjaolud. Kehva ilmaga õues pissil käimine neist veel kõige lihtsam. Kõik peres peavad looma ees vastutuse võtma ja need, kes looma rohkem tahavad, veidi suurema.

Ainult “nummi” välimuse pärast kutsikat koju tooma ei hakka, läbi peavad olema mõeldud ka muud kriteeriumid ja asjaolud. Kehva ilmaga õues pissil käimine neist veel kõige lihtsam. Kõik peres peavad looma ees vastutuse võtma ja need, kes looma rohkem tahavad, veidi suurema.

kõige lihtsam. Kõik peres peavad looma ees vastutuse võtma ja need, kes looma rohkem tahavad, veidi suurema.

Olete perega elanud pikalt Gruusias. Kuidas kirjeldaksid sealset olukorda koduta loomadega?

Gruusias on suur probleem kodutute koertega. Olen kindel, et kõik inimesed, kes selles riigis käinud, on tänavakoeri näinud. Neid on kohe palju! Kodutute koerte täpset arvu ei oska keegi öelda, ainuüksi Tbilisis arvatakse neid olevat 100 000 ümber, kogu riigis ilmselt 4-5 korda enam. Ametlikke varjupaigakohati on riigi peale kokku paarikümne tuhande ümber, mis pole selgelt piisav. Heategevusorganisatsioonid, rahvusvaheline kogukond, omavalitsused küll tegelevad asjaga, kuid probleemi ulatus on niivõrd mastaapne, et kiireid ja häid lahendusi siin pole.

Tänavakoerte arvukuse põhjuseid on mitmeid. Alates ajaloolistest ja religioossetest, mis keelavad koerte steriliseerimise, kuni majanduslikeni, kõik muu sinna vahele. Tulemust see ei muuda, kutsikaid tõstetakse kümnete tuhandete kaupa pappkarpidesse, mis viiakse maantee äärde. Suuremad, jõukamad omavalitsused küll vaktsineerivad ja steriliseerivad koeri nii palju, kui neil selleks vahendeid on, kuid see on probleemi piiramine, mitte sellega efektiivne võitlemine. Muuseas, vaktsineeritud koeri on lihtne ära tunda – neil on märgid kõrvas.

Samas tuleb tõdeda, et inimesed reeglina armastavad koeri ja hoolitsevad nende eest. Üldiselt on need kodutud koerad söödetud ja joodetud, sealjuures pilt, kus hatšapuri-kioskist

asja sooja juustu saia ostnud inimene sellest suure tüki tänavakoerale viskab, on väga tavaline. Ka on tänavakoerad üldiselt inimestega suhtlema õppinud, ju saavad loomad aru, et kõhutäie hind on kinni heas

lätisaamises homo sapiensiga. Probleeme kurjade koertega kohtasin mina vaid linnas nn “kodukoerte” jalutamisplatsidel ning muidugi mägedes, kus koerte funktsioon on ka muu, seal tuleb omandit valvata.

Turisti jaoks, kes seda riiki väisab, tähendab see aga esiteks teatud psühholoogilist šokki, sest tänavakoeri on tõesti palju, me pole enam sellega harjunud ja pigem pelgame vabalt liikuvaid koertegänge. Teiseks, suurlinnades nagu Tbilisi, Batumi, Kutaisi jalutades tuleb enda ette tänavale vaadata. Kui seda mitte teha, on suur tõenäosus, et mingil hetkel vajutate ketsiga julga lamedaks.

Ja kolmandaks kõige koledam. Riigis ringi sõites märkate teede ääres liiklusõnnetustes pihta saanud koerte laipu. Koerad toob maanteede äärde oportuunism, sõiduteed on nende jaoks restoran, sest nagu varem mainisin, viskavad inimesed, sh autojuhid neile meeleldi süüa. Et liiklus on aga tihe ja juht või ka loom, kelle mõtted on mujal, alati ohtu ei märka, leiavadki õnnetused aset.

Kas käisid ka mõnes kohalikus varjupaigas?

Sattusin tõesti külastama ka üht kohalikku varjupaika. Selle tase mee-

nutas meie esimesi koduta koerte varjupaikasid. Halva kvaliteediga sisustus, kättesaadavatest vahenditest kokku klopsitud puurid, hais, ei midagi meeldivat. Kuid samas oli näha, et töö uue, kvaliteetse puurirea ehituse suunas käis, naabruses tegutsev ettevõtte oli varjupaika toetanud ja selle eest ehitati. Samas personal, toit, vesi – see kõik oli loomadel olemas. Hädajuhtudel ka veterinaarabi, nii et sõltub sellest, millega võrrelda.

Kui oled endale koduks teinud kebabibaari esise ja olukorda kontrollid, elad ilmselt paremini, kui aga pead võitlema koha eest päikese all perifeerias asuvas väikeses bussipeatuses ja teed seda 20-liikmelise karja mitte kõige suuremate kihvade ja ähvardava urinaga, on elu varjupaigas ilmselt kindlam.

Ja kui märkate meedias taas mõnda valusat lugu loomade väärkohtlemisest, hoolimatust käitumisest nende tervise ja heaoluga, toetage enda valikul mõnda loomade varjupaika.

Varblane peos ju ikka parem kui kurgkatusel. Aga kukesammul olukord varjupaikades siiski paraneb. Neid on lihtsalt täna liiga vähe, et tegeleda efektiivselt nii suure ulatusega probleemiga.

Kas teie perel oli võimalus kuidagi sealseid loomi aidata?

Meie pere võttis sealoleku perioodiks ehk neljaks aastaks enda šefluse alla ujuva suurusega koduta koerte pundi, kellele me toitu, vett ja kõhualust pakkusime. Igapäevase lahingpaari moodustasid kaks sõpra, kuid parematel päevadel käis meil hoovis isegi kuni viis koera. Mäletan, et algselt olin skeptiline selles osas, kas julgeda loomi toitma hakata. Pelgasin, et nad harjuvad meil käima ja kui siis tuleb aeg Gruusiast lahkuda, jätame nad nõ külma kätte. Esimene pikem äraolek Gruusiast aga hajutas hirmud, loomad

olid ajutiselt lihtsalt kõrvalmajja läinud ning kui tagasi tulime, olid nad kohe meie hoovis tagasi. Nagu varemgi mainisin, on kodutute koerte moraalkoodeks lihtne - see, kes neile süüa annab, on sel hetkel ka parim peremees! Mugav lahendus nii meile, kes me teadsime, et ühel päeval tuleb nad sinna jätta, kui ka koertele, kes nad tajusid, et eestlaste peale kindel olla ei saa ja ühel päeval tuleb mujale saba liputama minna.

2024. aasta sügisel avastati seni üks Eesti suurimaid kutsikavabrikuid. Kanal 2 saates "Täistund" kajastasid seda teemat väga põhjalikult ja erinevate nurkade alt. Miks otsustasite just sellest teemast suure loo teha?

Tahaksin uskuda, et loomade heaolu ei lähe korda ainult meie toimetuse inimestele, vaid laiemalt. Mul ei ole midagi selle vastu, et loomi sh müügiks aretatakse, mingis mõttes kennelid ju selleks ellu kutsutud ongi. See on loomulik ning kui koerakasvataja töö vastab kõigile nõutud standarditele ja seda on ka tunnustatud kriteeriumite järgi hinnatud, siis miks mitte. Aretage ja küsige kutsikate eest nii palju, kui tulevased koeraomanikud maksta jaksavad! Aga oluline on, et rakendataks koerte aretuse parimaid praktikaid, heaperemehelikkust, hoolivust loomade suhtes. Et neile oleks tagatud kvaliteetse söbraelu elamiseks vajalikud tingimused, veterinaarabi ja kõik muu. Põrandaaluste aretuste puhul seda ju tehtud ei olnud, loomad olid kassimata, vähe liikunud, esines sugulussuhtes, sealtkaudu pärilike haiguste taastootmist.

Tegemist oli väga kohutava juhtumiga, kus ligi 90 väikest koera oli väärkoheldud – mis tundega Sa seda lugu tegid?

Õudne, kurb, masendunud, mis muud. Ei taha meeldegi tuletada. Kriminaalkorras tuleks vastutusele võtta need inimesed, kes sellega tegelevad.

Mul jääb sellest loost enim meelde üks kääbusbullterjer, kellega loo lahti ja kinni tõmbasime. Tema praegune pere leidis ta paar aastat tagasi ühest sarnasest põrandaalusest koerapeenrast. Kuus tema õde-venda surid, tema enda seisundit kirjeldas omanik sõnadega "paar päeva tal veel oli ja seetõttu otsustasime proovida...". Jumal tänatud, et otsustasid ja proovisid - sellele koerapoisile süstiti ravimeid koguses, mis ilmselt sinivaalalegi igavese elu oleksid kinkinud ning ta paranes. Super!

Kas miski selles loos jäi eriti meelde või kummitama?

Elkirjeldatud väike kääbusbullterjer, üks arbuusisuuruse songaga pomegranian varjupaigas ka. Egas koertega on ju lihtne - kui vastutustunnet, hoolt ja pühendumist jagub, on kõik hästi! Teadmisi saab huvi ja soovi korral omandada.

Olgu seegi veel kord öeldud, et minu hinnangul peab loomade tervisest ja heaolust mitte hoolivaid, vaid majandusliku kasu saamisel loomi aretavaid isikuid vastutusele võtma. Samm-sammult ja kui vaja, siis ka kriminaalkorras. Ja loomadest peaksid nad hilisemas elus kaarega mööda käima!

Ajakirjanikuna oled andnud oma panuse loomade aitamisse läbi teavitustöö tegemise. Kui oluline on Sinu jaoks kajastada lisaks muudele teemadele ka neid ühiskonna väärtusi, mis on loomadega seotud?

Pean seda väga oluliseks! Reeglina on ju ühed suurimad koera perre võtmise algatajad lapsed ja lapse arengule on kooselu looma, parima sõbraga väga tähtis. See arendab sotsiaalseid oskusi, hoolimist, märkamist, vastutust. Kõik need omadused saavad olema tähtsad ka tulevase täiskasvanu kommunikatsioonil ümbritseva, teiste inimeste, ühiskonnaga. Ega asjata öelda, et lapsed, kelle peres on lemmikloomad olnud, on osavõtlikumad, empaatilise-

mad, abivalmivamad ja hoolivamad kui teised. Kõlab võib-olla liiga uhkelt, kuid olen veendunud, et läbi loomapidamise, loomaarmastuse ehitame me tervikuna pisut paremat ühiskonda!

Kas loomade heaolu teemad saavad Sinu arvates Eesti meedias piisavalt tähelepanu?

Usun, et loomade heaolu käsitlustega on Eestis suures plaanis lood päris head. Kõik valusamalt kõlavamad lood tuuakse välja, probleemi teadvustatakse. Mitte et sellega oleks absoluudis kõik hästi, et "maailm oleks valmis", kuid varjupaiku uuendatakse, kaasajastatakse, probleemi enda ulatus on koos ühiskonna küpsemise ja selle survega neis küsimustes vähenenud. Tahaksin uskuda, et meediagi on siin oma rolli mänginud.

Kui mõnele konkreetsele aspektile näpp peale panna, millega meedia edasi saaks tegeleda neid inimestele tõlkides, siis tooksin välja võib-olla seadusandliku baasi muudatused, uued regulatsioonid, mis lemmikloomade pidamist, aretamist, sellega seotud ettevõtlust, registripidamist ja muud tõlgendavad ning kus protsessid parasjagu käimas. Siin oleks ilmselt tarvis arutatavat tagatubadest rohkem välja tuua ja inimestele selgitada.

Kas Sul on olnud elus veel kokku puuteid loomade abistamisega?

Neid on olnud aastate jooksul rohkem ja vähem regulaarseid ning üldiselt on need piirdunud annetustega varjupaikadele, metsloomade toitmisaktiivide toetamise ning neil osalemisega pluss muidugi teematõstetud oma igapäevases meediatöös. Alati saab rohkem, aga kartma põrgusse minekut vaid seetõttu, et loomi pole aidanud, ka ei pea!

Kuidas Sulle tundub, millises seisus on Eesti loomapidamiskultuur hetkel? Kas oled märganud, et inimeste suhtumine ja teadlikkus on ajas muutunud?

On. Ja märgatavalt. Alates kõige lihtsamast asjast. Minu nooruses, eelmise sajandi 70-80ndatel aastatel hulkusid ja teinekord ka terroriseerisid elanikke linnades-külades kodu-

tud koerad, koerakarjad, keldrid olid kasse täis. Seda enam pole ja see on kõige olulisem areng! Inimesed ka sotsialiseerivad, tegelevad lemmikloomadega rohkem, paremini ja kvaliteetsemalt. Veel 15 aastat tagasi pidi Piritale metsajooksu tegema minnes igaks juhuks gaasi vöö külge siduma, täna enam mitte!

Ja veel, väike asi, mis küll maailma ei muuda, aga rõõmu teeb - inimesed korjavad oma loomade tagant, ja siin võiks parafraseerida president Rüütli kunagi öeldut - "suurtel kiirustel ja hulkades", julgad kokku! See tähendab, et lemmikloomapidamise kultuur peegeldub inimeste teadvuses vaid oma puugikogujast kaugemale, ühiskonnale, ümbritsevale. Nad on õppinud hoolima ka teistest, keskkonnast, milles nad koos oma lemmikuga elavad. Täispunktid!

Kui saaksid Eesti seadusandluses või loomapidamiskultuuris midagi muuta, mis see oleks?

Peaksime suutma arusaadavalt ja huvirühmadele enam-vähem sobivalt üle vaadata, korrastada ja ühtlustada seadusandluse, mis puudutab lemmikloomade pidamist, aretamist, sellega seotud äritegevust ning registreid. Ka korrektsiooni ning sanktsioone, kui neid jätkuvalt rikutakse. Regulatsioonid ei tohi ära võtta lemmiklooma pidamise rõõmu, aga riik ei tohi ka läbi sõrmede vaadata retsidiivsetele korduvrikkujatele. Kompromisse tuleb ilmselt teha, sest huvirühmasid on mitmeid, kuid tänane silotornindus valdkonnas ei vii ka meid kuskile. Neid muudatusi ei peaks ka kartma teha, sest nagu varem mainisin, oli seis 30-40 aastat tagasi väga hull ja rõhuv enamus kõige olulisematest muutustest on juba tehtud.

Lõpetuseks - mis on üks oluline mõte või soovitus Sinu poolt, mida igaüks saaks loomade aitamiseks ära teha?

Kõigepealt julgeks soovitada, et inimesed ärgu võtku lemmiklooma! Kui see ei sobi ja lemmiklooma võtmise peale ikka mõtlema hakkate, lugege kõigepealt kümneni ja hingake rahulikult! Mõelge läbi kõik kõige pisemad detailed - alates sellest, millistesse tingimustesse te sõpra tahate tuua kuni

selleni, mis te siis teete, kui kaheks nädalaks Kanaaridele sõidate, või kes temaga külmal ja vihmasel novembrihommikul kl 06:30 välja pissile läheb. Kui sõrm ka pärast sihtimist päästikule jääb, andke tuld!

Ja kui märkate meedias taas mõnda valusat lugu loomade väärkohtlemisest, hoolimatust käitumisest nende tervise

ja heaoluga, toetage enda valikul mõnda loomade varjupaika. Omast kogemusest tean, et seal ollakse õnnelikud iga täiendava euro ning selle eest ostetava ravimi või purgitäie koeratoidu üle. Veel õnnelikumad ollakse aga ilmselt selle üle, kui varjupaigaloomad endale päriselt hooliva uue kodu ja pererahva leiavad.

HOOLIV OMANIK! TERVE LEMMIK!

TABLETID ON LIHA LÖHNA JA MAITSEGA!

**KÄSIMÜÜGIRAVIM SISEPARASITOOSIDE
ENNETAMISEKS JA TÕRJEKS KOERTEL!**

ENAMLEVINUD PARASIITIDE TÕRJEKS

Giardia

Paeluss

Kidaussid

Piugussid

Ümarussid

Drontal[®] DOG FLAVOUR

febanteel, püranteel, prasikvanteel

USSITÕRJE SAGEDUS

KORD KVARTALIS

Ainult veterinaarseks kasutamiseks. Tähelepanu! Tegemist on ravimiga. Enne tarvitamist lugege tähelepanelikult pakendis olevat infolehte. Kaebuste püsimise korral või ravimi kõrvaltoimete tekkimisel pidage nõu loomaarstiga. Täiendav informatsioon on saadaval müügiloa hoidja esindusest: OÜ Zoovetvaru, Uusaru 5, Saue 76505. Tel. 800 9000, www.zoovet.ee

Oma annetusest rääkides teed

topelt
heateo

Anni Anete Möisamaa,
Varjupaikade MTÜ
kommunikatsiooni-
ja annetuste
kogumise juht

Annetades aitad luua positiivset muutust maailmas – olgu selleks hüljatud loomad, abivajajad kogukonnas või keskkonnahoiu algatused. Iga euro loeb ja võib päästa elu, pakkuda turvalisust või parandada elukvaliteeti. Annetamiskultuur peegeldab riigi majanduslikku olukorda, sotsiaalset sidusust, usaldust institutsioonide vastu ja vabakonna tugevust. Milline on annetamiskultuur Eestis? Millised arengud on selles vallas toimunud viimaste aastate jooksul? Kas oma heategudest ikka sobib rääkida?

Annetamiskultuuri olukord Eestis

Mis puudutab aega enne 2010. aastat, siis võib öelda, et hästiarenenud annetamiskultuurist ei saanud me kindlasti rääkida. See on ka mõistetav. Pärast 2010. aastat toimunud majanduse stabiliseerumine ning sissetulekute kasv löid paremad eeldused heategevusse panustamiseks. Sellega seoses hakkas ka vabaiühenduste sektor jõulisemalt kasvama. Erinevad organisatsioonid suutsid end paremini tutvustada, luua mugavamaid tehnilisi lahendusi annetamiseks, organiseerida tugevaid annetuskampaaniaid ning võita avalikkuse usaldust. Arenesid ka vabaiühenduste professionaalsus ja oskus annetajaid kaasata ning end esindada. Eesti hakkas aina enam saama osaks Lääne kultuuriruumist, milles annetamine ja filantroopia on tugevamalt juurdunud. Meie avatud majandus ja Euroopa Liidu liikmelisus tähendasid ka rohkem kontakte riikidega, kus heategevuslik annetamine on norm.

Ukraina sõda muutis teadlikumaks

Kuigi selleks hetkeks juba aastaid stabiilselt tõusuteel olnud, tegi Eesti annetamiskultuur 2022. aastal seoses Ukraina sõja puhkemisega enneolematu hüppe. Erasisikud ja ettevõtted näitasid solidaarsust, annetades suuri

summasid nii humanitaarabiks kui ka sõjalise toetuse tarbeks. Annetuste kogumaht kasvas järsult. Organisatsioonid nagu Slava Ukraini, Eesti Punane Rist, Eesti Pagulasabi ja Toidupank korraldasid ulatuslikke kampaaniaid, mille abil koguti lühikese ajaga märkimisväärsed summasid. Lisaks rahalistele annetustele laienes ka vabatahtlik tegevus ja kasvasid mittehahalised annetus, näiteks toidu, riiete ja eluaseme pakkumine sõjapõgenikele. Ukraina sõda muutis eestlaste annetamisvalmidust püsivamaks. Paljud inimesed, kes varem polnud aktiivsed annetajad, said teadlikumaks ja hakkasid esmakordselt heategevuses osalema. Sõda tõi kaasa seninägematu annetuste kasvu ja muutis Eesti ühiskonda solidaarsemaks.

Eisialgne Ukraina sõjaga seotud annetustelaine oli väga intensiivne, kuid 2023. aastal see tegevus pidurdus. Mõttekoda Praxise avaldatud uuring näitab, et 2022 oli Eesti heategevuses erakordne rekordaasta. Kui aga võrrelda 2022. ja 2023. aastat, siis oli toimunud oluline langus – lausa 18 miljoni euro võrra, ent Eesti vabaiühendustele annetatud ligi 78 miljonit eurot oli ikkagi oluliselt rohkem sellest, mis annetati enne sõja algust. Näiteks 2020. aastal annetasid eestlased heategevusse 49 miljonit eurot.

Eestlased ei ole kitsid

Kui 2021. aastal oli World Giving Indexi ehk ülemaailmse heategevusindeksi kohaselt 29% eestlastest annetajad – nad olid vastanud jaatavalt küsimusele, “kas oled viimase kuu aja jooksul annetanud raha heategevuseks”, siis 2024. aastaks oli see protsent kasvanud 41-ni. Sellise tulemusega on Eesti heategevusindeksi pingereas 84. kohal 142 riigi seas. Eestlaste annetamise määr on sarnane või veidi kõrgem kui maailma keskmine, kuid üldine

indeksikoht viitab sellele, et veel on arenguruumi.

Muide, esikohal olev Indoneesia näitab selgelt ära, et ka religioon võib olla üks annetamiskultuuri olulisi faktoreid. Indoneesias on Zakat ehk kohustuslik almus (tavaliselt 2,5% inimese varast), mida moslemid peavad abivajajatele andma.

Kui Eestis on annetamine rohkem seotud isikliku empaatia, usalduse ja konkreetsete probleemide lahendamisega, siis Indoneesias, nagu ka mitmes teises

religioosuses ühiskonnas, on usust tulev tava peamiseks ajendiks, kuid kindlasti ei puudu siirus ja inimlik hoolimine sealgi.

2017. aastal ilmus Eesti Päevalehes artikkel pealkirjaga “Ülemaailmne heategevusindeks näitab eestlasi kalkide ja kitsidena”, kuna vaid 20% meie rahvastikust tegeles heategevusega ning Eesti platseerus antud pingereas 118.

kohale. Kalkus ja kitsid ei ole minu hinnagul kindlasti põhjuseks, miks eestlased tol ajal eriti ei annetanud.

Annetamiskultuuris oli meil selgelt arenguruumi, kuid teadlikkus ei saa kasvada, kui teavitustööd ei tehta. 2017 on aasta, mil mina alustasin tööd heategevusvaldkonnas ja saan oma kogemusest öelda, et võrreldes praegusega ei olnud annetamine tõesti nii levinud teema. Aga ka vabaiühendused ei olnud nii usinad küsima. Saan rääkida just loomakaitsevaldkonnas toimuvast ning kui sel ajal pandi päris palju rõhku annetuskastidele ja sularahaannetustele, siis nüüdseks on enamus organisatsioone leidnud mugavaid digitaalset ja loovaid lahendusi, mis teevad annetaja jaoks protsessi lihtsamaks. Seega mängib annetamiskultuuri arengus tähtsat rolli ka vabakonna enda tegevus – mugavad annetamisvõimalused, tegevuse läbipaistvus ja heal tasemel kommunikeerimine on väga olulisel kohal.

Ukraina sõda muutis eestlaste annetamisvalmidust püsivamaks. Paljud inimesed, kes varem polnud aktiivsed annetajad, said teadlikumaks ja hakkasid esmakordselt osalema heategevuses.

Kui jagad oma annetuskogemust, oled sa teinud mitte ühe, vaid lausa topelt heateo. Sellest võiks kõneleda uhkusega!

Räägi oma annetusest

Käesoleva artikli pealkiri kutsub üles oma annetusest rääkima. See võib kõlada vastuoluliselt, sest Eesti inimesed kipuvad ikka ütleva, et kui oma heateost räägid, siis järelkult ei teinud sa seda õigel eesmärgil. Rahaasjades ju avalikult kõneleda nagu ei tohi ja selle hulka kuulub ka oma annetamistegevusest rääkimine. Mina aga arvan, et oma heateost rääkimine ei pisenda tehtud tegu. Sellest võiks kõneleda uhkusega! Paljud inimesed teevad oma esimese annetuse just tänu sõbra soovitusel ning on teada, et isiklikud suhted ja soovitusel mängivad annetamisotsuste tegemisel olulist rolli. Sellisel viisil leviv teave on sageli usaldusväärsem ning motiveerib ja julgustab inimesi annetama. Seega, kui jagad oma annetamiskogemust, oled sa teinud mitte ühe, vaid lausa topelt heateo!

Mugavad annetamisvõimalused, tegevuse läbipaistvus ja heal tasemel kommunikatsioon on väga olulisel kohal. Annetamiskultuuri arengus mängib tähtsat rolli ka vabakonna enda tegevus.

Lõpetuseks tahan järgida enda antud soovitusi ja teen heateost rääkimisega otsa lahti. Minu igakuised püsiannetused lähevad Varjupaikade MTÜ-le efektiivse ja läbimõeldud loomade aitamise eest ning Laste ja Noorte Kriisiprogrammile, kes organiseerib lähedase kaotanud lastele väga vajalikke ja tänuväärseid leinatootuslaagreid.

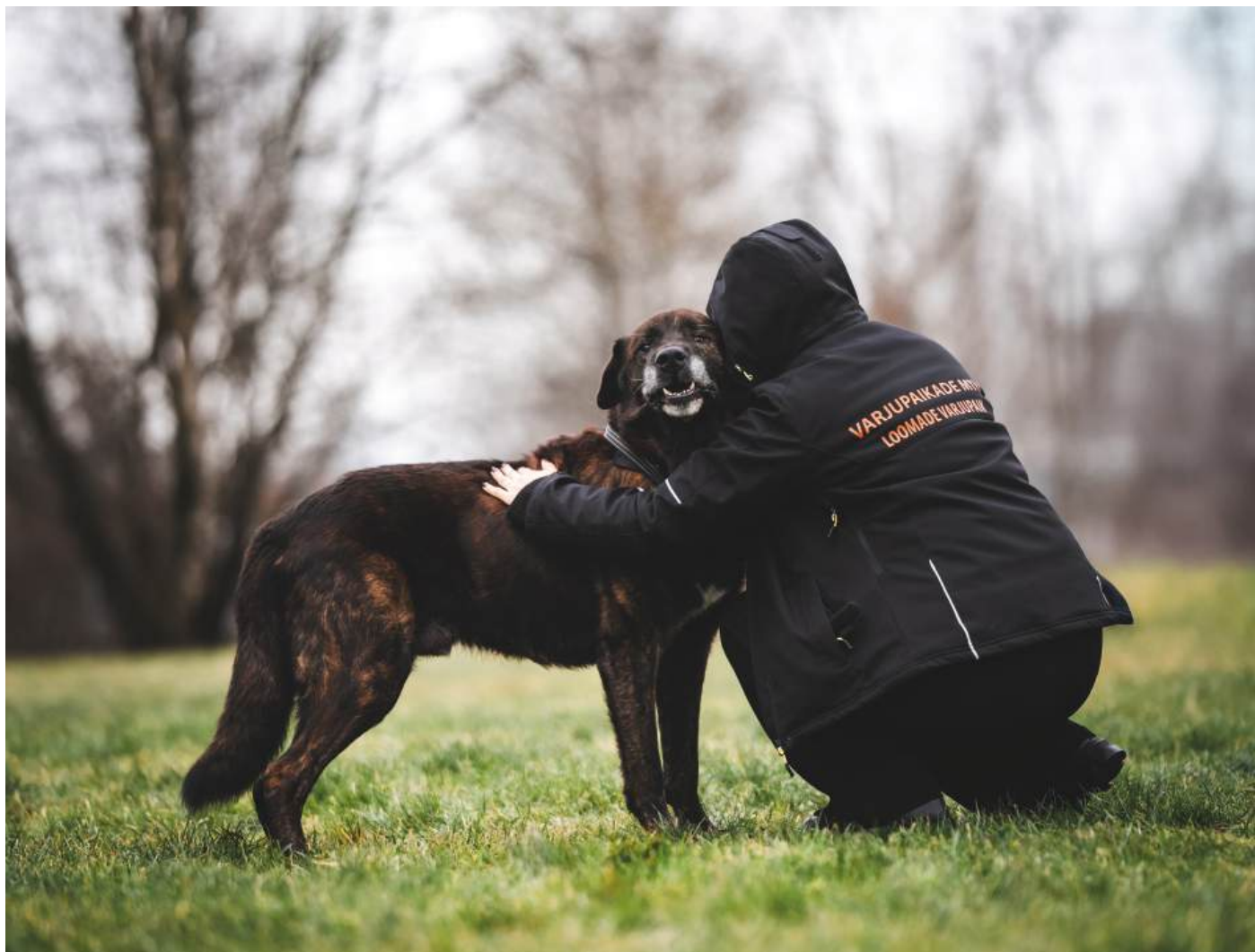
Hea lugeja, julgustan Sind vormistama püsiannetuse endale südamelähedasele heategevusorganisatsioonile!

Kui soovid aidata varjupaigaloomi

- vormista püsi- või ühekordne annetus www.varjupaik.ee
- tule vabatahtlikuks
- vaata varjupaikades vajaminevate asjade nimekirja ning tee mitterahaline annetus
- tule meie koostööpartneriks

Rohkem infot leiad: www.varjupaik.ee

Varjupaikade MTÜ on liitunud annetuste kogumise hea tavaga ning kuulub tulumaksusoodustusega ühingute nimekirja.

Varjupaikade MTÜ keskmise annetaja

naine
vanuses 36-45 a

kes annetab
aasta jooksul

33 €

2024. aasta annetati kokku
Varjupaikade MTÜ-le **701 055 €**
neist püsiannetusi **364 878 €** ja ühekordseid **189 580 €**

ettevõtted
annetasid **88 620 €**

ja läbi telefoni-
annetuste **8955 €**

Tänu annetustele
otsisime aasta jooksul
uue kodu 1550
loomale ja aitasime
tagasi koju **537 looma.**

Meie igakuiste
püsiannetajate
perre kuulub **2700**
suurepärase inimest!

Läbi aastate oleme
üheskoos tänavatelt
ära ja koju aidanud
üle 28 000 looma.

Suur aitäh kõigile annetajatele, kes on sellesse oma panuse andnud!

SUUREPÄRANE VÕIMALUS!

Paberajakiri KÄPA ALL
postkasti **TASUTA!**

Kui sa oled meie igakuine püsitoetaja,
pane oma tellimissoov teele:
varjupaik.ee/toeta/andmed

või hakka meie püsitoetajaks: **varjupaik.ee/toeta**

Ajakiri „Käpa All“ ilmub kord aastas sponsorite abiga.

Aasta vabatahtlik Mattias Huma:
„Koerte maailm on
nii põnev!”

Kaidi Koort,
ajakirja kaasautor

Varjupaikade MTÜ on viis korda välja andnud aasta vabatahtliku tiitlit. Möödunud aasta 5. detsembril, rahvusvahelisel vabatahtlike päeval, valiti aasta vabatahtlikuks Mattias Huma, kes toimetab Võru loomade varjupaigas. Mattias tegeleb vabatahtliku tööga aktiivselt. Tal on isegi selliseid nädalaid, kus töötunde tuleb kokku 40. „Koerad on põhiline motivaator, miks käin Võru loomade varjupaigas nii sagedasti,“ räägib Varjupaikade MTÜ aasta vabatahtlik.

Varjupaikade MTÜs on Mattias vabatahtlik olnud kaks aastat. Ta hakkas vabatahtliku tööga tegelema kolmel põhjusel. Mattiasel oli juba lapsest saadik koerte hirm, aga see polnud seotud hammustamisega. Aasta vabatahtlik soovis oma hirmust vabaneda. Sel põhjusel sai temast Võru loomade varjupaiga vabatahtlik. „Tol ajal oli minu Dalmaatsia koer raskelt haige ja tuli kahjuks magama panna. Tundsin hinges tühjust, justkui midagi olulist oli elust puudu, ja soovisin kontakti loomadega. Kolmas põhjus oli see, et tahtsin saada rohkem kogemusi seoses loomadega.“

Suur koerasõber

Mattiase sõnul tegeleb ta varjupaigas peamiselt koertega, aga vabatahtliku töö alguses hoolitses ka kasside eest. „Minu tööülesanne on koerte toitmine ja jootmine, nendega jalutamine, kirbu- ja puugirohu andmine ning teiste vajalike protseduuride tegemine. Vajaduse korral teen koertele tervisekontrolli. Näiteks vaatan hambaid ja kuulan südant.“

Mattiase arvates on Võru varjupaiga koertel üsna hea tervis. Tema sõnul on kõige sagedasemad terviseprobleemid hambakivi ja ärevus. „Vahel tuleb ette,

et koer lonkab käppa, aga see on läinud kiiresti üle. Üks koer leidis kodu, aga tuli varjupaika tagasi ja oli suures ülekaalus.“

Töötundide rekord

Aasta vabatahtlik räägib, et käib vabatahtlikku tööd Võru loomade varjupaigas tegemas sageli. „On olnud selliseid päevi, kus olen varjupaigas olnud isegi rohkem kui kaheksa tundi. Kui olin praktikal, siis olin varjupaigas ainult nädalavahetustel. Kui võtan näiteks ühe detsembri nädala, siis 40 tundi tuli kindlasti ära.“

Mattiase sõnul ütles möödunud aasta aprillis üks Võru varjupaiga töötaja, et ta tegi vabatahtlikuna töötundide osas rekordi ühes kuus. „Augustis tegin töötunde veelgi rohkem. Töö koertega on see, mida ma tahan teha.“

Tunnustus ei tulnud ootamatult

Aasta vabatahtlik räägib, et novembri lõpus helistas talle Võru varjupaiga juhataja ja andis teada, et vabatahtlike koordinaator Marika soovib Võrus kohtuda. „Olin kodus, kui varjupaiga juhataja helistas. Ta uuris, mis kuupäev mulle kohtumiseks sobib. Hak-

kasin juba siis mõtlema, et huvitav küll, mis põhjusel Marika Võrru sõidab. Kui kohtumispäev kätte jõudis, aimasin juba, et

tegemist võib olla aasta vabatahtliku tiitliga, aga polnud kindel. Kui vabatahtlike koordinaator soovis minuga rääkida, arvasin, et juttu tuleb aasta vabatahtliku tiitlist.“ Mattias lisab, et ta ei tegele vabatahtliku tööga sel eesmärgil, et saada mingisugust tiitlit.

Õpib loomaarsti abiliseks

Lisaks Varjupaikade MTÜ vabatahtlikule tööle tegeleb Mattias õppimisega. Ta õpib Järvamaa Kutsehariduskeskuses loomaarsti abiliseks. „Õppetöö kestab kokku üks aasta ja kuus kuud. Veebruaris peaks kool läbi saama. Praktilised tunnid on olnud kasulikud. Kui läksin esimest korda loomi süstima, siis mäletan, et mul käsi värises. Kui suvisel praktikal oli vaja lehma süstida, siis käsi enam ei värisenud ja sain kõik süstid ke-

Varjupaikade MTÜ Mattiasest

Mattias on algusest peale olnud väga järjepidev ja usaldusväärne vabatahtlik. Ta on inimene, kes on alati varjupaigas kohal, kui on lubanud tulla. Näiteks detsembris tegi Mattias vabatahtlikuna töötunde kokku 114,5. Ta on sulandunud hästi meie varjupaiga meeskonda ja saame teda alati usaldada. Kõige rohkem meeldib Mattiasele tegeleda koertega, kuid ta saab suurepäraselt hakkama ka kassidega. Oleme tänulikud, et Mattias kuulub Varjupaikade MTÜ perre!

nasti ära tehtud,“ räägib aktiivne vabatahtlik. Mattias lisab, et tema tulevane töö võiks olla seotud koertega. „Mul on plaanis läbi teha hüpopoorte koolitus ja soovin tegeleda koeraspordiga.“

Koerad hobi eest

Mattiase sõnul pole tal palju hobisid, sest suurema osa vabast ajast võtavad vabatahtlik töö Võru loomade varjupaigas ja õppimine koolis. „Hobid on juba ära kadunud mingil määral. Kunagi mängisin jalgpalli. Mõnikord käin õhtuti jooksmas. Vabal ajal loen koerte kohta hästi palju. Mul on hunnikute kauparaamatuid. Minu hobi on koerad. Kui väga ära väsin, siis viskan jalad seinale ja puhkan kodus.“

 PURINA®
GOURMET™
— ★ ★ ★ —
Gold

Proovi hõrke ja
mahlaseid tükikesi.

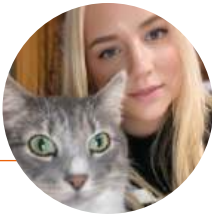

SUCCULENT

DELIGHTS

Kolm kassi ja üks süda – varjupaigast leitud hingesugulased

Dreisy Sarapuu,
ajakirja kaasautor

Mõnikord viivad elu kõige ootamatud hetked õigete otsusteni. Kui Kristina kuulis loost, kuidas üks kassipoeg taksoga varjupaika jõudis, pani see teda mõtlema: kui paljud loomad ootavad võimalust kodu leida? Tema tee varjupaiga kasside-ni oli küll veidi teistsugune, kuid see tõi ta ellu kolm erilist kaaslast, kes on täitnud tema päevad soojuse, rõõmu ja paraja annuse krutskitega. See on lugu sellest, kuidas varjupaiga loomad suudavad muuta elu viisil, mida ei oska ette kujutada.

Taksokass – üks eriline teekond

Ühel päeval astus varjupaika uksest sisse taksojuht, käes transpordikast koos pisikese kassipojaga, ning ütles: „Saadeti teile.“ Selgus, et keegi anoonüümne inimene oli tellinud takso, pan-nud kassipoja takso peale ja käskinud taksojuhil looma varjupaika toimetada. Kuna taksofirma ei saanud infot jagada, jäigi saladuseks, kes selle eriskummali-se teekonna korraldas. See pisike must kassipoeg sai nimeks Luna ning leidis peagi kodu Kristina juures, kes võttis ta seltsiliseks oma kassile Pantrile. Kui Kristina kuulis Luna loost, tundus see talle ühtaegu kummaline ja südantsoojendav.

„See oli minu jaoks huvitav ja eriskummaline. Pole nagu varem kuulnud, et keegi paneb kassi puuriga takso peale. Aga vähemalt saadeti ta varjupaika, mitte ei jäetud lihtsalt maha. Olin ko-

mandeeringust tagasi Eestisse tulemas, kui sellest kuulsin, ja see tundus nagu märk - justkui pidigi nii minema,“ meenutab ta.

Uus algus Nala ja Chloega

Kahjuks esimese kassi Pantri ter-vis halvenes ning mõne kuu jooksul jäi Kristinale ainult üks kass - Luna. Kuid selline olukord ei kestnud kaua. 2024. aasta juulis saatis Kristina hea sõbranna ja varjupaiga töötaja Margot talle pildi kassipojast nimega Nala. Nala leiti vast-sündinuna Kopli tänavalt. Selleks ajaks, kui Kristina temast kuulis, oli ta juba piisavalt vana, et minna uude koju. „Ta on selline arglik ja poolmetslane, aga kindlasti saab temast asja, sest ta tun-neb inimese vastu huvi,“ ütles Margot. See oli piisav, et Kristina otsuse lange-taks ja juba mõni tund hiljem oli ta var-jupaigas pabereid vormistamas.

„Nala oli alguses pisut pelglik ja hoidis end varjus. Aga kui ta koju jõudis, lendas Luna talle kohe peale ning juba järgmisel hetkel nad mängisid koos. Praegu võib öelda, et ta on palju julgemaks muutunud, kuid võõrastega on ta endiselt ettevaatlik. Minuga on ta aga täielikult harjunud,“ räägib Kristina.

Kassiansambel täienes peagi kolmanda liikmega, kui varjupaika toodi üks Scottish Straighti laadne kassipoeg Chloe. Loobumise põhjus oli peres tekkinud allergia. Kui varjupaiga töötajad Kristinale teada andsid, et veel üks kass vajab kodu, ei võtnud ta kaua mõtlemiseks aega. „Kui kaks kassi juba on, siis mis see kolmaski ära ole,“ naerab Kristina.

Vasakult: Chloe, Luna ja Nala

Kas kahtlesid hetkekski, kui sulle pakuti esimest, teist või hiljem kolmandat kassi?

„Luna ja Nala olid planeeritud. Chloe oli see viimane, keda ma otseselt ei otsinud, aga kui võimalus avanes, siis lihtsalt teadsin, et pean ta võtma. Muidugi käis hetkeks peast läbi küsimus, kas kolm kassi on juba liiga palju, aga nad sobivad omavahel, nii et see mõte hajus väga kiiresti.“

Kuidas uustulnukad omavahel läbi said?

„Kõige huvitavam ongi see, et kõik said kohe nii hästi läbi, nagu oleksid juba ammu koos olnud ja üksteist tundnud. Alguses magasid nad kolmekesi tihedalt koos, justkui üks suur karvane pall. Nüüd on nad kasvanud ja veidi iseseisvamad, aga nende sidemed on endiselt tugevad.“

Kas neil on mingid erilised harjumused või kombed, mis sind alati muigama panevad?

„Koju tulles on kõik ukse peal vastas tervitamas. Kui aga mõni võõras tuleb, jooksevad nad alguses laiali nagu prusakad, kui tuli põlema panna,“ naerab

Kristina. Kõigil on kummaline huvi kraanikausi ja vee vastu - jalatsitumbalt võib tihti märgade käpajälgede mustrit leida.

Luna on uudishimulik boss, kelle nälg ei paista kunagi lõppevat - ilmselt Pantri range kooli mõju. Ta patrullib aknalaudadel nagu naabrivalve ja vaatab perenaise lahkudes talle järele, kuni viimane silmapiirilt kaob. Loomulikult kuulub talle ka kassipuu ülemine „troon“, kust avaneb parim ülevaade.

Nala on tõeline aeleja - kui teda paitama hakata, siis keerutab ja sirutab end nagu väike akrobaat. Eriliseks teeb ta aga see, et ta toob mänguasju otse perenaise pihku nagu koer ning ootab, et talle visataks. Kui ta mänguasja toob, annab ta endast vaikselt märku kas väikse mjäu või piiksuga - tema hää on peaaegu sosin, mitte tüüpiline kassimjäu.

Chloe on kodu otukas, kes uitab ringi ja paistab vahel elavat justkui omas maailmas. Tema graatsiline väljume ei

lähe kuidagi kokku ta häälega - see on konkreetsest vali ja raske kirjeldada.

Samuti on tal kummaline kiindumus kodumasinade vastu. Tolmuimeja töö on tema jaoks justkui tähtis sündmus, mille juures tuleb kindlasti silma peal hoida ja perenaist juhendada.

Kristinal on kodus ka väike kümneaastane koer Remy, kes on kassidele omamoodi isafiguuriks saanud. „Ta üritab näidata, et kontroll on tema käes ja et ta neist ei hooli, aga salaja hoiab neil ikkagi silma peal.“

Elu kolme kassiga – kas keeruline või hoopis rõõm?

„Kui võrrelda ainult ühe kassiga, ei saa öelda, et midagi kardinaalselt muutuks. Igav ja üksik ei ole nendega kindlasti! Nad täidavad kodu eluga. Samuti oli pärast Pantri lahkumist tunda, et Luna vajab seltsilist, ja nüüd, kui nad on kolmekesi, tundub, et see kõik pidigi nii minema.“

Kas igal kassil on oma roll teie koduses „kassibändis“?

„Luna on kahtlemata boss. Ta on nagu emakaru, korraldab kõike ja on kõige suurem ja makeeraja. Kui midagi on vaja avada, lammutada või üles leida, siis tema on alati esimene. - Nala on

vaikne vaatleja. Temas on rohkem intelligentsust ja taktitunnet. Ta ei korralda kaost, vaid pigem hoiab distantssi ja jälgib kõike kõrvalt. - Chloe on pere veidikord. Mõnikord ma ei ole kindel, kas ta üldse mõistab, mis ümberringi toimub! Ta lihtsalt uitab ringi ja vaatab asju nii, nagu näeks neid esimest korda.“

Kas sul on mõnikord tunne, et neil on omavahel välja kujunenud mingi salakeel, mida sina ei mõista?

„Absoluutselt! Vahel jääb mulje, et neil on mingi oma koodikeel, mida mina kunagi lahti ei haruta. Nad vahetavad pilke ja toimetavad koos nii, et see tundub täiesti koordineeritud. Aga õnneks ei tundu, et nad mingit suurt kurja salaplaani minu vastu haudusid - vähemalt veel mitte!“

Kui su kassid oskaksid rääkida, siis mis sa arvad, mida nad sinu kohta ütleksid?

„Ilmselt oleks nende suurim kaebus see, et süüa pole kunagi piisavalt - nagu oleksid nad eluaeg näljas olnud! Samuti on nad kõik ülimalt uudishimulikud. Kui ma kodus midagi teen, on alati vähemalt üks kass kõrval nagu töödejuhataja, valvamas, et kõik saaks õigesti tehtud. Nad ilmselt arvavad, et olen pedant, kes kogu aeg nende järelt koristab. Lõppude lõpuks olen ju ainult nende teenija - sest kassid on ju jumalad!“

Mida oled kassidelt õppinud?

„Kassid on mulle õpetanud, et toetus ja seltskond muudavad elu palju positiivsemaks. Nad on alati olemas, isegi kui nad midagi ei ütle. Samuti tulevad nad meelde, et elu ei pea alati liiga tõsiselt võtma - vahel tuleb lihtsalt veidi mängida ja aknalaualt maailma uudistada.“

Milliseid soovitusi annaksid inimesele, kes plaanib varjupaigast kassi võtta?

„Tutvu, vaatle ja kaalu oma otsust hoolikalt. Küsi võimalikult palju infot varjupaiga töötajatelt ning kui võimalik, mine loomaga kohtuma. Kõik praktilised aspektid tuleks eelnevalt läbi mõelda. Samuti pole alati vaja võtta tõukassi kalli hinna eest. Minu Panter oli ka Briti lühikarvaline, aga ilma paberiteta. Chloe on Scottish Straighti tõumaduste poolest ideaalne, aga samuti ilma paberiteta. Eelistan alati enne põhjalikult uurida, sest pelgan veidi ülearetatud tõukasside terviseprobleeme. Seetõttu leian, et varjupaigast võetud loomad võivad olla palju tänulikumad ja elujulisemad.“

Kristina lugu tõestab, et mõnikord leiavad õiged hinged teineteist just siis, kui nad seda kõige enam vajavad. Kolm kassi ja üks süda - justkui saatusega määratud pere.

A person with short reddish-brown hair, wearing a dark green quilted jacket and blue jeans, is walking away from the camera on a dirt path. A small, fluffy, light-brown dog is walking ahead of them. The person is holding a red retractable leash in their right hand. The background shows a grassy field with some trees and a blue sky with light clouds. The overall mood is peaceful and serene.

Lähisuhtevägivald
ja lemmikloomad:
nähtamatu seos, millest ei räägita

Hellika Landsmann,
loomakaitsja

**Eesti on Euroopa üks vägivaldse-
mate suhetega riike, perevägivald
ei ole meile võõras. 2022. aastal
Statistikaameti tehtud uuringust
selgub, et üle 40% naistest ja üle
30% meestest on kogenud paari-
suhte vägivalda. Kuid ometi pöör-
dub ainult väike hulk kannatanutest
abi saamiseks politseisse. Äärmisel
juhul tunnistatakse vägivalda pe-
reringis või sõbrale, kuid esineb ka
palju enesesse matmist.**

Kui noorem põlvkond on teadlikum ning julgeb tihedamini vägivalda tunnistada, siis vanemad inimesed hoiavad kogetut pigem salajas. Otse loomulikult on ka meie suhtumine ja arusaamine vägivalda ajas muutunud. Olen isegi korduvalt kuulnud vanemate prouade arvamust, et kui mees on töökas ja suurt viinaviga ei ole, tuleks ülekeemised ja vägivaldne käitumine andeks anda, sest kuskil peab ka tema stressi välja elama, eriti kui mees pärast vabandab. Vabandus ei vabasta aga vastutusest ning probleem on tõsine, olenemata sellest, kas sellest tehakse välja või ei.

Vägivalda liigid ja loomade roll selles kontekstis

Lähisuhtevägivalda saab liigitada neljaks: füüsiline, emotsionaalne, seksuaalne ja majanduslik vägivald. Kuna selles ajakirjas räägime loomadest, siis keskendun artiklis inimese vastu suunatud emotsionaalse vägivalda ühele vormile, kus kannataja rolli langeb ka lemmikloom. Püüan anda ülevaate inimese ja loomavastase vägivalda seostest lähisuhtes.

Eestis ei ole minule teadaolevalt uuritud loomade ja inimese vastu suunatud vägivalda vahelist seost. Seda oleks ka keeruline teha, sest loomade väärkohtlemise ära tundmine ja sellest teavitamine on pigem tagasihoidlik ning paljuski leiavad isegi järelevalve eest

vastutavad ametnikud, et probleemi ei ole ning loomakaitsjad pingutavad üle. USA ja Suurbritannia on meist rohkem kui sammu jagu ees ning nad mõistavad probleemi tõsidust paremini. Võimalik, et just läbimõeldud ennetustöö tulemusel ei leia me neid riike koduvägivalda kajastavate tabelite tipust. Andes endale aru koduvägivalda probleemi tõsistusest ja selle iseloomust, näeme, et julm käitumine looma vastu on märk üldisest vägivaldsusest ning keegi ei ole ohust väljas.

Rahvusvaheline kogemus: mida näitab statistika

2024. aastal toimus Tallinnas Rahvusvaheline loomade heaolu konverents, järjekorras juba viies, kus üks käsitletavatest teemadest oli „Loomakaitsesealase ennetustöö olulisus“. Ettekanne selle kohta pidas Mark Randell, Suurbritannia endine raskete kuritegude uurija, kes oma pensionipõlves töötab loomakaitseseorganisatsioonis NatureWatch. Mark rääkis muuhulgas, et Washingtoni naiste varjupaikades viidi koduvägivalda ohvrite seas läbi uuring, kus 71% naistest tunnistas, et neid väärkoheldud kaaslane oli julm ka nende loomade vastu. Tihti lõppes ekstreemne vägivald ka lemmiku tapmisega. 94% koduvägivalda ohvritest, kellele väärkohtleja lemmikloom kinkis, tunnistasid, et lemmikut väärkoheldi samuti järjepidevalt.

Sellist julma väärkohtlemist esineb mitmel tasandil. Esiteks kingitakse tihti lemmik teisele poolele vabanduseks eelneva väärkohtlemise eest, kinnitades jäagitud armastust ja soovi end parandada. Paraku ei muutu vägivaldset inimesed üleöö ning peaaegu alati tuleb uus episood. Tihti kasutatakse looma vastu vägivalda siis, kui ohver on lemmikusse juba kiindunud. Alustada võidakse ähvardamisest, et kui ohver ei kuula sõna, tehakse loomale liiga. Vägivald eskaleerub ja esialgne ähvardamine jõuab peaaegu alati füüsilise vigas-

tamiseni, näiteks murtakse looma käpp ja keelatakse temaga arstile minek ära.

Looma jaoks on see mitmes mõttes jõhker - ühelt poolt füüsiline valu ja teisalt segadus, miks talle tuttavad inimesed, keda tema on õppinud usaldama, nüüd talle haiget teevad. Paljud inimesed on võimelised ise kannatama, kuid nähes näiteks enda lemmiku valu, murduvad nad vaimsalt. Just see aga on vägivaldse partneri eesmärk - mitte lihtsalt valu tekitada, vaid näidata oma võimu ja põhjustada kannatusi erinevatel viisidel.

Laste ja loomade ühine haavatavus lähisuhtevägivald

Lisaks paarisuhte vägivallale mainis Mark laste vastu suunatud vägivalda ja tõi välja, et Suurbritannia statistika kohaselt 88% juhtumitest, kus väärkoheldi lapsi, väärkoheldi ka loomi.

Töötasin mõni aeg tagasi Tallinna linnavalitsuses lemmikloomade heaolu

valdkonnas ja tegin tihti koostööd sotsiaal- ja lastekaitsetöötajatega. Püüdsin ise alati loomade muresid lahendades hoida silmad lahti ka inimeste suunas ja vajadusel kaasata teisi spetsialiste, et keegi hätta ei

jääks, ning sageli vastati mulle samaga.

Kord tegelesin juhtumiga, kus laps tuli kodust eraldada, sest tal ei olnud seal enam turvaline olla, kuid laps keeldus lahkumast ilma oma lemmikuta. Lastekaitsja tegutsemine aitas ka looma varjupaika ning juba paar nädalat hiljem sai lemmik kokku oma noore omanikuga. Lastekaitsja ei teinud lihtsalt oma tööd, vaid leidis lapsele koha, kuhu ta võis looma ühes võtta. Selliseid näiteid, kus loomi võõrandades olid hädas ka lapsed, tuli mu töös sageli ette. Kui täiskasvanut on selles mõttes kergem kaitsta, et tal on vähemalt teoorias valikuvabadus, siis lapsed ja loomad on vägivaldsetes suhetes täiesti kaitsetud. Kui abi väljastpoolt nendeni ei jõua, pole neil ka pääsemislootust - nad ei saa lihtsalt ära minna.

Kui täiskasvanut on selles mõttes kergem kaitsta, et tal on vähemalt teoorias valikuvabadus, siis lapsed ja loomad on vägivaldsetes suhetes täiesti kaitsetud. Kui abi väljastpoolt nendeni ei jõua, pole neil ka pääsemislootust – nad ei saa lihtsalt ära minna.

Miks ei lahkuta vägivaldsest suhtest?

Lihtne on ohutus kauguses näpuga näidata ja süüdistada, miks ohver ei lahku, miks ta laseb endaga manipuleerida. On ju teada, et vana tõde „kes lööb, see armastab“ ei kehti ja et ühtki lööki ei tohi andeks anda. Aga me ei ole kunagi elanud teise kingades, me ei tea, miks on jõutud punkti, kus ollakse...

Võime miks-küsimuste juurde kinni jääda, aga see ei aita kedagi. Ma usun, et „süüdi“ võib olla inimese viimane lootus ja südamesoov, et „homme ju on parem“, ning usk klammerduda lubaduse külge, et „enam nii ei tee“ – see on vahel kõik, milleks jaksu veel jagub. Elumuutus võib inimese jaoks olla hirmutav ning teadmatus tekitab väiksema või suurema paanika. Otsast alustada ei ole alati lihtne. See võtab meeletu jõu ning jõudu ei pruugi alati olla enam palju järel. Lisaks on õhus küsimus, kust abi saada ja kuidas selleni jõuda.

Mark Randell selgitas oma ettekandes, et tihti on ohvri jäämise või tagasi pöördumise põhjus just lemmikloom, sest paljudesse varjupaikadesse neid ei lubata, samuti pole harv juhust, kui peale lahkumist lemmik päriselt elu kaotab. Suurbritannias on organisatsioone, kes sotsiaaltöötajate ja turvakodudega koostööd teevad ja kes on valmis võtma looma seniks hoiule, kuni ohver saab looma tagasi võtta ja mõlema vajadusi täita. Loomadele tagatakse abi ja hoolitsus lootuses, et kui inimene ise oma elu korda saab ja vajaduse korral teraapia läbib, tulla ka lemmikule järele.

Lahenduste suunas: toetus ja koostöö

Enamik neist loomaomanikest igatseb oma pereliiget tagasi ja on valmis ka pingutama, et loomale taas kodu pakkuda. Siiski nõuab see palju vaprust ja teadlikkust. Eestis on sarnast projekti samuti püütud ellu puhuda: Sotsiaalkindlustusameti kaudu on Eesti Loomakaitse Selts ja Varjupaikade MTÜ majutanud loomi ja taganud neile abi, kuniks omanikud on valmis nad tagasi võtma. 2024. aastal oli selliseid loomi neli. Kui palju aga realselt on

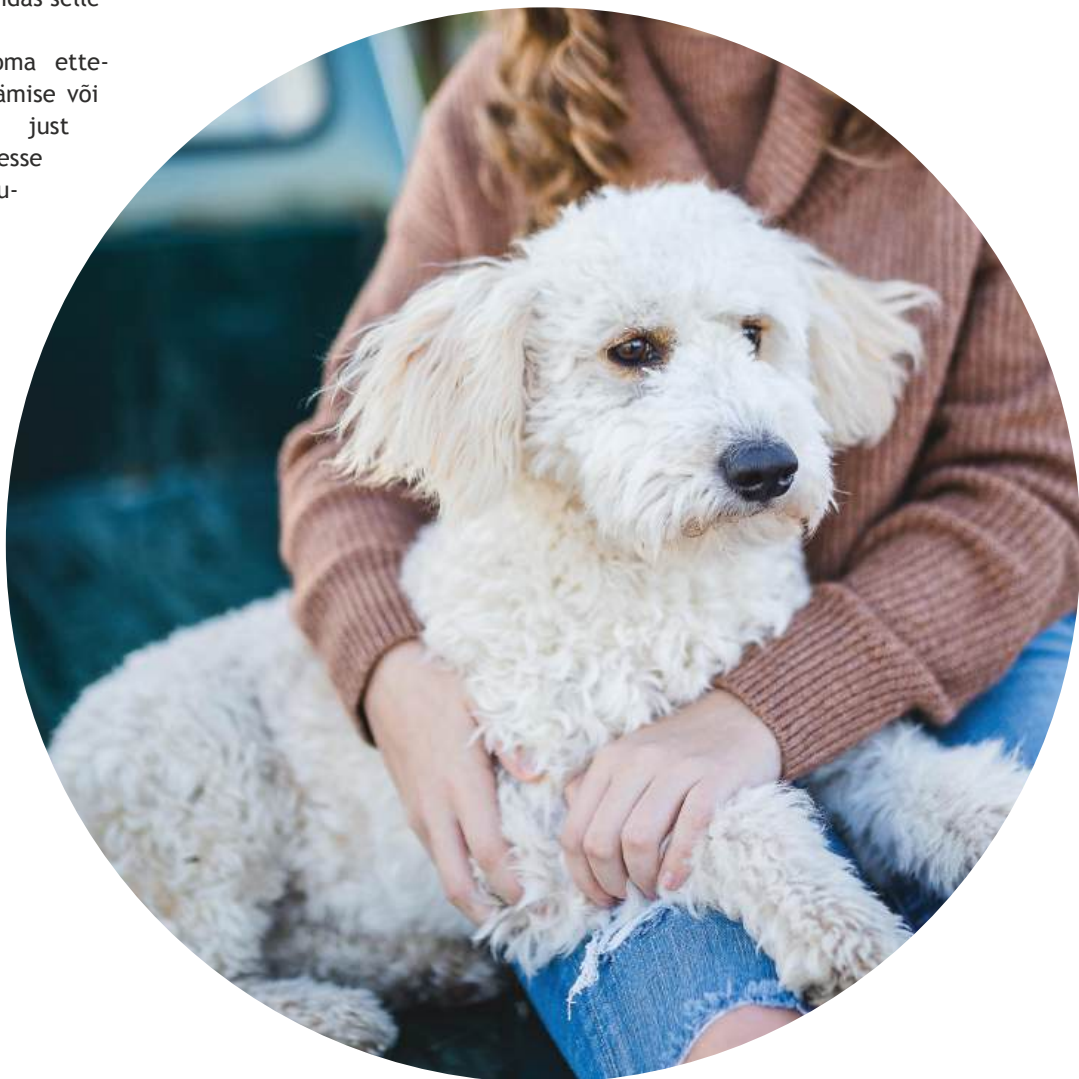
Oluline on probleemist rääkida ning loobuda pea liiva alla peitmisest. Ei maksa loota, et meie ühiskonnas neid probleeme ei ole.

selliseid abivajajaid, ei oska keegi välja tuua.

Usun, et meil on veel pikk tee minna. Üleöö ei kasva teadlikkus ega lõpe vägivald. Oluline on probleemist rääkida ning loobuda pea liiva alla peitmisest. Ei maksa loota, et meie ühiskonnas neid probleeme ei ole. Oluline on, et annaksime teada, kui kahtlustame väärkohtlemist, sest see võib olla ohvri viimane võimalus. Ja kui keegi on

ise hädas, siis saab nõu ja abi, helistades ööpäev läbi töötaval Ohvriabi telefonil 116 006 või võttes ühendust muul viisil veebilehel www.palunabi.ee.

Märkamist ja hoolivust!

SYNOQUIN

Loomaarstide poolt

enim

soovitatud

liigeseid

toetav

täiendsööt

maailmas

SYNOQUIN®

Lisainfot küsi oma loomaarstilt
või külasta:

vetplusglobal.com

VetPlus

Help them to help themselves

Loomakaitse seaduse muudatused:
samm edasi või liiga
vähene ja liiga hilja?

Geit Karurahu,
Eesti Loomakaitse
Seltsi juhatuse
liige

Loomakaitseseaduse uuendamist on oodatud juba pikka aega – nii loomakaitsete kui ka kõigi loomasõprade poolt. Väljatöötatud muudatused on oluline samm edasi, kuid kas need on piisavad, et tagada loomade heaolu? Loomade heaolu ja õiguste tagamine on tänapäeva ühiskonnas muutunud aina olulisemaks, mistõttu on seadusandluse ajakohastamine hädavajalik. Kuigi kavandatavad muudatused käsitlevad mitmeid kriitilisi probleeme, jääb küsimus, kas need pakuvad loomadele piisavat kaitset ja kas nende rakendamine on piisavalt tõhus.

Loomakaitseseaduse muutmise väljatöötamiskavatsuses tuuakse välja mitu olulist seadusemuudatust, mille eesmärk on loomade heaolu parandamine ja vastutustundlikum loomapidamine. Oma seisukohad ja ettepanekud muudatuste täiendamiseks ning tõhusamaks rakendamiseks on esitanud ka loomakaitseorganisatsioonid.

Seadusemuudatuste protsess ja fookus

Ministeerium alustas loomakaitseseaduse muutmise planeerimist 2023. aastal, kui kohtus erinevate loomakaitseorganisatsioonidega ja kogus esialgseid ettepanekuid. 2024. aasta kevadel esitati ametlikult loomakaitseseaduse väljatöötamiskavatsus ning korraldati ümarlaud, kus huvigrupid said oma seisukohti väljendada. Seejärel oli võimalik esitada kirjalikke märkusi ja ettepanekuid, et täpsustada ja täiustada kavandatavaid muudatusi.

Loomakaitseseadus reguleerib loomade kaitset inimtegevuse eest, mis võib ohustada loomade tervist ja heaolu. Väljatöötamiskavatsus keskendub seaduse muutmise vajadusele, rõhutades lemmikloomade heaolu parandamist ja järelevalvetõhustamist. Väljatöötamiskavatsuse eesmärk on ennetada loomade heaolu probleeme, piirata kontrollimatut lemmikloomade

paljunemist ning tagada loomadele tõhusam kaitse. Muudatuste eesmärk on:

- luua raamistik lemmikloomade paljunemise piiramiseks, et tagada iga sündiva looma tervis ja heaolu;
- kindlustada, et loomapidajatel on vajalikud vahendid, oskused ja teadmised, et pakkuda loomale sobivat keskkonda ning ennetada tervise- ja heaoluprobleeme;
- karmistada karistusi ja suurendada seeläbi nende heidutavat mõju, et hoida tõhusamalt ära loomade lubamatut kohtlemist.

Muu hulgas on märkimisväärset tähelepanu pälvinud plaan muuta teatud vanuses kasside steriliseerimine kohustuslikuks. Eestis on koduta kassid ja kolooniad endiselt suur probleem ning paratamatult kõigile neile päris oma kodu ei leidu.

Kasside steriliseerimise kohustus aitab kindlasti kaasa hulkuvate loomade arvu vähendamisele, kuid seda alles tulevikus. Kahjuks ei paku plaanitavad muudatused lähedust hulkuvate kasside probleemile, millega loomakaitseorganisatsioonid tegelevad. Meil on endiselt palju kassikolooniaid ja inimesi, kellel on kassipidamine (või endi meelest kasside päästmine) käest läinud ning kellel puuduvad vahendid, et steriliseerimiskohustust täita.

Kõik need aspektid vajavad samuti läbi mõtlemist ja lahendusi. Eesti Loomakaitse Selts on teinud ettepaneku analüüsida esmalt teiste riikide kogemusi ning alles seejärel asuda otsuseid langetama. Samuti soovib selts esmajärjekorras keskenduda lahendustele, mis aitaksid kohe tegeleda hulkuvate kasside arvukusest tuleneva probleemiga. Loomakaitseorganisatsioonidel puuduvad vahendid, et aidata kõiki Eesti hulkuvaid või probleemsete loomaomanike käes olevaid kasse. Igale kassile ei ole võimalik leida uut kodu, kuna kassisoovijaid on vähem kui koduta kasse.

Lemmikloomaliikide reguleerimise vajadus

Üks pakilisemaid küsimusi, mille loomakaitseorganisatsioonid seadusemuudatust kokku pannes välja tõid,

on vajadus reguleerida, milliseid liike võib lemmikloomana pidada. Esmajoon esoodatakse nn positiivse ehk lubatud loomaliikide nimekirja kehtestamist. Ministeerium plaanib aga hoopis töötada välja loomasoovijatele kättesaadavaks muudetavad juhendid, kuna on seisukohal, et positiivne nimekiri ei võimaldaks vastutustundlikel loomapidajatel eksootilisi loomi pidada. Tegelikult on aga teistsugune. Mitmes riigis, kus on kehtestatud selline nimekiri, tehakse erandeid spetsialistidele, kellel on võimalik taotleda eraldi luba nimekirjast välja jäänud liikidele.

Eksootiliste loomade pidamiseks loodavate juhendite väljatöötamine võib küll mingil määral loomade olukorda parandada, kuid see ei lahenda laiemat probleemi, milleks on liigikaitset, keskkonda ja loomade heaolu ohustav lemmikloomakaubandus ning tõsiasi, et enamik loomaliike ei sobi kodustes tingimustes pidamiseks. Juhendid aitavad lahendada probleeme vastutustundliku loomapidaja jaoks, kuid läbimõt-

lematu loomade soetamine jätkub. Kogemused näitavad, et teavituskampaaniatest või vabatahtlikest meetmetest üksi ei piisa. Vaja on lähenemist, mis combineerib selged ja

hästi jõustatud õigusaktid mõjusate ja loomade heaolu tõhusamalt parandavate kampaaniatega.

Uuringud näitavad, et positiivne nimekiri, mis määratleb konkreetsed lubatud liigid, on tõhus ega süvenda olemasolevaid probleeme. Positiivne nimekiri koos ohutust ja ennetusmeetmete rakendamist rõhutava ettevaatusprintsibiiga võimaldaks paremat kontrolli eksootiliste loomade kaubanduse ja nende pidamise üle. Selline lähenemine aitaks oluliselt vähendada loomade kannatusi ning kaitsta keskkonda ja rahvatervist

Ketikoerte pidamise piirangud

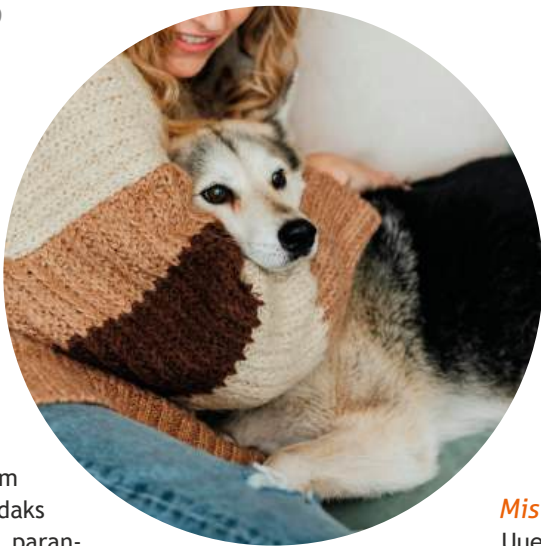
Lisaks eelnevale annab väljatöötamiskavatsus võimaluse enam kui 15 aastat oodatud seadusemuudatusele, mis keelustab koerte alaliselt ketispidamise. Esialgse plaani kohaselt keelatakse siiski vaid selliste koerte ketispidamine, keda pole kunagi ketis peetud

Juhendid aitavad lahendada probleeme vastutustundliku loomapidaja jaoks, kuid läbimõtlematu loomade soetamine jätkub. Teavituskampaaniatest või vabatahtlikest meetmetest üksi ei piisa.

või kes on sündinud pärast 2025. aastat. Loomakaitseorganisatsioonid peavad seda põhjendatuks, sest piisav ülemineku-aeg - näiteks kolm aastat - võimaldaks loomapidajatel parandada ka senise elu ketis elanud koerte tingimusi.

Loomakaitseaduse väljatöötamiskavatsus sisaldab teisigi olulisi muudatusi, sealhulgas zoofilia sõnaselge keelustamine ning tegevusloa nõue loomapoodidele. Kuigi kehtiva seaduse kohaselt on zoofilia looma suhtes lubamatu tegu, leiavad loomakaitsjad, et praegune sõnastus on liiga üldine. Kuna seadus ei määratle täpselt, milline tegevus on keelatud, jätab see ruumi subjektivele tõlgendamisele.

Nagu eespool mainitud, peavad kõik lemmikloomade müüjad, sealhulgas loomapoed ja kasvatajad, omama edaspidi tegevusloa. Lisaks tegevusloale peaks müüjatel - nii kauplustel kui ka eraisikutel ja mittetulundusühingutel - lasuma kohustus anda looma soetajale kirjalik teave loomaliigi vajaduste kohta. Samuti peaks võimalikule loomaostjale olema enne looma soetamist kättesaadav looma liigikirjeldus ja iseloomus-

tus. Kauplustes peaks see olema looma väljapaneku juures ning eraisikute ja mittetulundusühingute puhul müügi-kuulutuses.

Mis saab edasi?

Uuendatud loomakaitseadus avalikustatakse 2025. aasta teises pooles. Praeguseks on kinnitatud, et seaduses plaanitakse kindlasti keelustada zoofilia ja koerte ketis pidamine, kehtestada reeglid varjupaikadele ning reguleerida loomade kontrollimatut paljunemist.

Lisaks loomakaitseadusele on Eestis kavandamisel veterinaarseaduse muudatused, mis muudaksid koerte, kasside ja valgetuhkrute kiibistamise ning registreerimise üleriigilisel alates 1. juunist 2027 kohustuslikuks. Kohustuse eesmärk on tagada lemmikloomade ja nende omanike parem tuvasdamine looma eluea vältel. Kiibistamise ja registreerimise kohustus aitab vähendada hulkuvate loomade arvu ning lihtsustab loomaomanikelt vastutuse nõudmist. Muuhulgas tuleb loom kiibistada ja

registreerida sünnikodus.

Kasside ja koerte kaubandust reguleerivad seadusandlikud algatused on menetluses ka Euroopa tasandil. 2024. aasta juunis tegi Euroopa Komisjon ettepaneku kehtestada määrus, mis parandaks ärilisel ehk paljundamise eesmärgil peetavate koerte ja kasside heaolu. Määrus kehtestab heaolunõuded, sealhulgas kohustuse tagada loomulik valgus, keelab loomade hoidmise kontainerites ning nõuab, et koerad saaksid iga päev õues viibida. Lisaks piiratakse vanemate kasside paaritamist ilma veterinaararsti loata ning luuakse kohustuslik ELi-ülene registreerimissüsteem eesmärgiga vähendada ebaeetilist ja salakaubandust.

Selleks et loomade heaolu paremini

kaitsta, tuleb seadusi ajakohastada ning kavandatud muudatused on kahtlemata samm õiges suunas - olgugi et need reformid oleks võinud

jõustuda kümnendi eest. Kahjuks jäävad seadusandlusest välja mitmed olulised regulatsioonid, mis aitaksid ennetada ja lahendada uusi võimalikke probleeme, nagu ebaeetiline kauplemine pisi- ja eksootiliste loomadega. Niisiis jäävad olulised lüngad loomade kaitsmises püsima ning mitmed probleemid jõuavad enne, kui neile õiguslik lahendus leitakse, veelgi süveneda.

Tervislik toiduvalik teie lemmikutele

Teraviljavabad rohkelt värsket liha sisaldavad kuivtoidud ja konserveid

Otse koju kätte > www.kuivtoit.ee

AITA TASAKAALUSTADA OMA KOERA SOOLESTIKU MIKROBIOOMI, ET HOIDA TEMA TERVIST IGA PÄEV

Kuivatatud suhkrupeedi
viljaliha aitab tasakaalustada
soolestiku mikrobioomi.

Sisaldab 70% loomset
päritolu valku.

PURINA loomaarstide
ja toitumisspetsialistide
välja töötatud.

*Silmanähtavalt terve
nii täna kui ka homme*

See müstiline kass –
või siiski mitte nii müstiline?

Kaia Kass,
Varjupaikade MTÜ
vabatahtlik

**Kasse on ikka müstilisteks ja oma-
pärasteks loomadeks peetud. Nad
saadavad meile oma kehakeelega
pidevalt tähendusrikkaid sõnumeid
– me lihtsalt ei oska neid lugeda
ja sageli isegi mitte tähele panna.
Samuti ei oska kass inimesest aru
saada, sest mis siin salata, kombel
on meil ju ikka täitsa erinevad. Nii
me elamegi nendega koos samas
majapidamises ja muudkui imesta-
me vastakuti, et küll see teine liik on
ikka kummaline.**

Erinevalt koertest, kes väljendavad oma emotsioone üsna selgelt, võib kassi käitumine tihti tunduda salapärase. Kui aga mõista, mida erinevad žestid, kehahoiakud ja liigutused tähendavad, on meil võimalik käituda nende tundeid ja piire austades ning luua oma vurrulise sõbraga parem ja tugevam suhe. Nii saab kiisu elada stressivabamas keskkonnas, mis omakorda tähendab väiksemat võimalust käitumishäirete ja terviseprobleemide tekkeks.

Uuringud näitavad, et umbes 30-50% kodukassidest kannatavad kroonilise stressi all, isegi kui nende omanikud seda ei märka. Nimelt varjavad kassid oma ebamugavust väga hoolikalt, sest looduses nõrgana paistes on suur oht röövloma saagiks sattuda. Seda ei saa ükski kass endale lihtsalt lubada. Kuigi peamised stressiallikad tubastes tingimustes elava nurruri jaoks on muutused keskkonnas ja piisava stimulatsiooni puudus, on väga oluline roll ka suhtlusel inimesega. On ju inimene see, kes eelnimetatu üle kontrolli omab.

Seltsiv loom

Kass hindab kõrgelt oma ruumi ja tahab tunda, et kontroll on tema käes, kuid see ei tähenda, et ta poleks seltsiv loom. Sõltuvalt iseloomust tahavad kassid oma inimesega koos aega veeta kas rohkem või vähem, kuid kindel on see, et nad on väga õnnelikud ja stressis, kui nad üle 24 tunni üksi jätta. Oluline on aru saada, kui palju sinu sabakandja tähelepanu soovib, ja jätta ta rahule, kui ta annab märku, et nüüd sai juba piisavalt.

Austa kassi isiklikku ruumi

Kass ei talu sundimist ega peale-
tükkevust. Kui kass eemale läheb, ära
sunni teda endaga suhtlema. Las ta
ise otsustab, millal tähelepanu ja
hellust soovib. Eriti tuleks kass ra-
hule jätta siis, kui ta on pugenud
mõnda oma peidukohta, kassimajja
või läinud näiteks kõrgemale riiuli-
le. Samuti ei tohiks teda üles ajada,
kui ta magab. Nagu inimesedki, vaja-
vad ka kassid magades rahu ja vaikust,
mitte pai.

Paku füüsilist kontakti õigel viisil

Kassid armastavad paikasi, kuid
mitte kõikjal endal kehal. Enamasti
eelistavad nad puudutusi pealael, põs-
kedel, kõrva taga ja lõua all. Mõnele
kassile meeldib väga, kui pai saab otsa
seal, kus saba algab. Kõhu paitamine ja
saba silitamine on aga enamikule kassi-
dest ebameeldiv. Kui näed, et loomake
enam silitamist aktiivselt ei naudi, jäta
kohe järele, pole vaja hammustust ära
oodata. Ta annab ise märku, kui sa teda
valesti mõistsid ja tema pehmed karvad
veel samasse suunda silumist vajavad.

Kasuta õrna hääletooni

Kassid reageerivad hästi rahulikule
ja pehmele häälele. Kiire ja kõrge hää-
l võib neid hirmutada, samas kui madal
ja agressiivne toon
võib viidata ohule.
Kass ei mõista, kui
talle vastu näugu-
me. Ta tunnetab
hääletooni ja õpib
sõnu. Enamik kasse
teavad hindele 5+
selliseid sõnu nagu „süüa“, „maiustus“
või „mängima“. Nad õpivad sõnu pigem
toimuva või tegevuse kaudu, mitte tä-
henduse järgi nagu inimesed.

**Kass ei talu sundimist ega
pealetükkevust. Kui kass
eemale läheb, ära sunni
teda endaga suhtlema.**

Mängi temaga

Mängimine on kassile oluline nii
füüsilise aktiivsuse kui ka vaimse sti-
mulatsiooni jaoks. Mängi temaga palju
– see on teie kahe kvaliteetaeg, mida
kass kõrgelt hindab. Tasub kasutada iga
võimalust, et kiisu seostaks sind posi-
tiivsete emotsioonidega. Mängu kaudu
on seda lihtne saavutada. Mängimisel
matki mänguasjaga saaklooma liikumist
ja pea meeles, et mitte ükski saakloom
ei lähe mitte kunagi talle otse näkku
vehklema.

Õpeta talle selgeks mõni trikk. See
on lõbus nii sulle kui ka talle ja pakub

võima-
lust koos
midagi põnevat teha. Kasuta motivat-
sioonivahendina tema lemmikmaiustust
ja arvesta, et erinevalt koertest peaks
kassi treening olema lühike, u 5-10 mi-
nutit korraga, sest liiga pika treeningu
korral kaotab kass huvi. Isegi kui õp-
petund ei lähe plaanipäraselt, lõpeta
alati harjutus positiivse kogemusega:
anna kiisule maius ja kiida teda, et ta
ei seostaks treeningut negatiivse koge-
musega.

Rikasta kassi päeva ja peida kodus
eri kohtadesse maiustusi – nende otsi-
mine stimuleerib tema lõhnataju ja pa-
kub vaimset väljakutset. Kasuta poest
ostetud toidupus-
lesid või meisterda
mõni ise valmis,
kust kass peab
toidu kättesaami-
seks natuke vae-
va nägema. Suska
mõni mänguasi või

kasvõi sokk diivani alla nii, et see sealt
vaevu paistab – ja kassil on kohe tege-
vust!

Välldi karistamist

Esmalt olgu selge, et kassi vaate-
vinklist ei teegi ta üldse pahandust.
Kass ei ole kiuslik ja pahatahtlik ega
mõtles kunagi, et vot selle lillepoti ma
nüüd maha ajan ja diivani kraabin kah
puruks, paras neile! Tema on hinges
hea ja ajab lihtsalt oma loomuoma-
seid kassiasju. Teinekord need liht-
salt paistavad meile pahandustena.
Kui nüüd karistada kassi, ükskõik kas
füüsiliselt või tema peale karjades, ei
oska ta päris täpselt aru saada, mis on
see põhjus, miks inimene, kes muidu
süüa annab ja nii hellalt paitab, nüüd
järsku haiget teeb või sedamoodi hir-

mutab. See tekitab kassis pelglikkust ja usaldamatust sinu vastu ning paneb arvama, et inimene on ettearvamatu, kunagi ei tea, millal ta heast peast liiga teeb.

Kassid on nagu head lapsed, kes vit-sata kasvavad. Nende peale karjumise või füüsiliselt karistamise asemel juhi nende tähelepanu mujale või kutsu nad eemale. Vajaduse korral korrigeeri oma kodu loomale sobivamaks, et sa ei peakski tema tegevust pahandusena tõlgendama. Blokeeri pinnad, kuhu ta minna ei tohi, või tee need talle ebamugavaks sedasi, et ta ei teaks, et sina selle taga oled.

Julgusta ja premeeri

Premeeri soovitud käitumist paiga või maiustusega, et kassil tekiks tahtmine head käitumist korrata. Premeerida tuleb kohe, muidu seost ei teki. Ka kiitus ja mäng on väga olulised premeerimisvahendid. Kõlab usumatult, aga päris paljusid kasse motiveerib mäng toidust isegi rohkem. Oluline on ka järjepidevus: kui premeerid ainult mõnikord või juhuslikult, ei oska kass luua

seost oma käitumise ja preemia vahel. Kui ta õpib, et teatud käitumine toob alati kaasa preemia, hakkab ta seda kordama.

Suhtle kassiga

Et kassile öelda, et sa oled tema vastu heatahtlik ning sul puuduvad halvad kavatsused, pole isegi vaja suud lahti teha. Suu tuleks hoopiski panna kinni ja talle otsa vaadates sulgeda korra aeglaselt ka silmad. See on usalduse ja kiindumuse väljendus, mida kassid omavaheliseks suhtlemiseks kasutavad. Kui veab, pilgutab kiisu samamoodi ka vastu.

Kui kiisu sulle viisaka näuga oma soovist märku annab, reageeri sellele ja tea, et selle heli töö ta kuuldavale ainult sinuga suhtlemiseks. Looduses elavad täiskasvanud kassid kasutavad näugumist poegade suhtlemisel, kuid kui pojad suured ja neid enam karjatada tarvis pole, tasub teha

Sulge korra aeglaselt ka silmad. See on usalduse ja kiindumuse väljendus, mida kassid omavaheliseks suhtlemiseks kasutavad.

võimalikult vähe häält, et enda asukohta röövloomade eest paremini varjata.

Müstikast vabaks austuse ja mõistmise kaudu

Tähelepanelikkus kassi käitumise suhtes ning tema individuaalsete eelistuste austamine aitab luua harmoonilise koostööd nii kassi kui ka tema omavahelise jaoks. Kass heaolu sõltub tihti sellest, kui hästi me tema soove, piire ja vajadusi mõistame. Kui pakume õiget tasakaalu tähelepanu, mängu, privaatsuse ja rahu vahel, saame luua

tugeva ja usaldusväärse suhte. Samuti on oluline vältida karistamist ja keskenduda positiivsele julgustamisele, et kass saaks õppida oma käitumist ja inimest seostama meeldivate kogemustega.

Kui suudame kassi igapäevaelu rikastada, austades tema isikupära ja vajadusi, elab meie neljajalgne sõber õnnelikult ja stressivabalt.

Fotol vasakult: Varjupaikade MTÜ vabatahtlike koordinaator Marika Algepeos, Kindluse Kooli õpilasesinduse liige Greteliis ja kogukonnajuht Laura Vaikma.

Kindluse Kool: loomasõbraliku koolikultuuri eeskuju

2023. aastal otsustasime esimest korda välja anda loomasõbraliku kooli tunnustuse. Idee sündis asjaolust, et järjest enam on koolinoori, kes soovivad loomade heaolule kaasa aidata ning ühel või teisel moel Varjupaikade MTÜ tegevust toetada. Usume, et koolid, kellele koduta loomade käpakäik korda läheb, väärivad tunnustust, kuna nad õpetavad lastele loomasõbralikkust ja annavad seeläbi väga suure panuse Eesti loomapidamiskultuuri arengusse.

2024. aasta loomasõbraliku kooli tunnustuse saaja on Harjumaal Rae valdas asuv Kindluse Kool, kes paistis silma erilise järjepidevuse ja sooviga õpetada lastele loomasõbralikku mõtteviisi juba varakult. Kindluse Koolis võetakse kogukonnajuhi ja õpilasesinduse eestve-

damisel igal aastal ette erinevaid lemmikloomadega seotud tegevusi, neist suurimad on heategevuslik sõbrapäeva laad ja igakevadine lemmikloomapäev. Samuti on koolipere käinud mitmel korral külas loomade varjupaigas, et sealse eluoluga tutvuda.

Kooli kogukonnajuht Laura Vaikma selgitab loomade abistamise tagamaid:

„Kui kaks aastat tagasi tekkis Kindluse Kooli õpilasesinduse liikmetel idee korraldada sõbrapäeva raames heategevuslik õnneloos, avaldasid õpilased soovi, et kogutud tulu läheks just koduta loomade elutingimuste parandamiseks. Nõnda läkski ning seda lausa kahel järjestikusel aastal. Meie ettevõtlikud õpilased said kooli põhiväärtustest lähitult ise valida, millisesse valdkonda nad panustavad, ning nende otsused ja teod peegeldavad tõelist armastust loomade vastu.

Samuti korraldame igal kevadel Kindluse Kooli lemmikloomapäeva, kus külla tulevad umbes poolsada lemmiklooma koos omanikega, nende seas koerad, kassid, maod, teod, närilised ja teised lemmikud. See sündmus on õpilaste seas äärmiselt oodatud ja armastatud! Lisaks teab koolipere, et mõnikord juhtub nii, et õppekorraldusjuhi kass või haridustehnoloogi kutsikas on koolis kaasas - siis saab paisid jagamas käia!

Oleme väga tänulikud tunnustuse „Loomasõbralik kool 2024“ eest!”

Loodame, et Kindluse Kooli eeskuju innustab ka teisi haridusasutusi pöörama rohkem tähelepanu loomade heaolule ning julgustama õpilasi head tegema. Koos saame kujundada tulevikku, kus igal loomal on turvaline ja hooliv elukeskkond!

Ketikoerast pereliikmeks – Milli pikk teekond õnneni

Fotod: Erakogu

Kui Milli (algse nimega Madonna) esimest korda meie hoole alla jõudis, oli tema elu olnud kõike muud kui kerge. Ta leiti tänavalt lonkimas, ketijupp veel kaelas, mis viitas sellele, et ta oli pidanud elama ketikoera elu. Kahjuks ei jäänud see tema viimaseks katsumuseks.

Madonna leidis omale uue hea kodu ja paar kuud oli kõik väga hästi. Siis aga otsustas uus omanik temast loobuda ja heitis ta südatalvel lihtsalt kodust välja. Õnneks märkasid head inimesed segaduses ja hirmunud koera ning võtsid ühendust varjupaigaga. Meie töötaja sõitis kohale ja tema imestuseks tundis ta koera kohe ära - see oli meie Madonna, kes oli mõni kuu tagasi varjupaigast kodutee ette võtnud. Loomulikult võtsime ta oma hoole alla tagasi ja alustasime taaskord uue kodu otsingutega.

Uue kodu leidsime õnneks üsna pea. Nüüd, rohkem kui aasta hiljem, on Madonnast saanud Milli ning ta elab oma uue pere juures õnneliku elu. Milli omanikud on täielikult pühendunud koera heaolule ja on aidanud tal paljudest hirmudest üle saada. Kui esialgu oli Milli väga ärev ja kartis üksi jääda, samuti igapäevaseid helisid, nagu tolmuimeja või kärbsapiits, siis nüüd on need hirmud ületatud. Ta on õppinud inimesi usaldama, sest teda võetakse kui täisväärtuslikku pereliiget, kes väärrib elu, mis on täis armastust ja hoolt.

Milli on üks suur hellik. Ta naudib iga paid ning kallistust. Ta kuuletub oma perele hästi ja on õppinud mitmeid käsklusi, mida ta lahkelt demonstreeris ka jõuludel, et oma kingitus välja teenida. Milli oskab näiteks kõrval seista, oodata, käppa anda ja lamada. Koera eelnevad hülgamised on siiski jätnud oma jälje - näiteks kardab ta väga üksinda magada. Ta tahab igal öösel magada mõne pereliikme magamistoas, sest inimese lähedalolek tekitab temas turvatunnet.

Üks suur muutus Milli elus on olnud autosõidud. Kui alguses keeldus ta üldse autosse minemast ja teda tuli sinna tõsta, siis nüüd on ta iganädalaste väljasõitude suur fänn. Iga võimaluse korral hüppab ta ise autosse, ja kui juhtub, et auto uks on lahti jäetud, võib teda leida esiistmelt, varmselt valmis uueks seikluseks.

Milli on aktiivne ja seltsiv ning saab hästi läbi kõigi pereliikmetega. Eriti hoiab ta pere kõige pisemat, olles talle truud ja hooliv kaaslane. Kui vähegi võimalik, kaasatakse Milli pere tegevustesse - metsa seenele, ujuma, pikale jalutuskäigule. Tema elu on täis liikumist, rõõmu ja hoolt.

Tänaseks võib öelda, et Milli naudib oma elu täiel rinnal. Meil on südamest hea meel, et saime olla osa tema teekonnast ning et saatus viis ta kokku perega, kes teda armastab ja hoiab.

Armastus käib kõhu kaudu, aga kas see teeb su lemmiku haigeks?

Fotod: Vortupaiakade MTÜ, Pexels, Unsplash

Triin Abel,
Varjupaikade MTÜ
veterinaar

Me armastame oma lemmikuid nii nagu teisigi pereliikmeid. Neil on koht meie kodus ja südames, tihti ka toidulauas. Anname endale aru, et meil ei jätku kõigi pereliikmete jaoks nii palju aega, kui tahaksime. Kõige lihtsam on oma süütunnet ja armastust välja näidata millegi maitsvaga. Armastus käib kõhu kaudu. Ja sinna jääb see ka kõige kergemini pidama.

Nagu inimestel ja kõigil teistel liikidel, on ülekaal ka meie lemmikute hulgas suur probleem. Rasvumine on liigse keharasva kogunemine, mis viib ülekaaluni. Koera või kassi loetakse ülekaaluliseks, kui ta kaalub 10-20% üle oma ideaalkaalu, ja rasvunuks, kui ta kaalub vähemalt 20% üle oma ideaalkaalu. Ülemaailmsed uuringud näitavad, et enam kui pooled koerad ja veel rohkem kasse meie kodudes on ülekaalulised.

Mis juhtub, kui loom on ülekaaluline?

Rasvumine on keha krooniline põletikuseisund, mis võib lühendada looma eluiga ja muuta ta vastuvõtlikumaks mitmete haiguste suhtes. Siiani peeti keha rasvaladestusi suhteliselt mitteaktiivseks, lisaenergiat ja kehamassi sisaldavaks koeks. Teadlased on suutnud lõpuks tõestada, et rasvkude on bioloogiliselt aktiivne. Rasvarakud eritavad põletikuhormooni (leptiini), mis liigesesse sisenedes tekitab seal põletikku. Arvatakse, et leptiinil on seos ka liigeses ehituslike muutuste tekkimisega.

Lisaks mõjutab põletikuline seisund keha reaktsioone teiste hormoonide, näiteks kortisooli ja insuliini suhtes. See viib keha eneseregulatsiooni tasakaalust välja ja mõjutab looma kogetava valu sagedust ja tugevust. Rasvumise uue käsitlemise järgi on see madalatasemelise põletiku seisund.

Võrreldes kõhnade või heas vormis loomadega on ülekaalulistel loomadel kõrgem risk haigestuda:

- vähki,
- diabeeti,
- südamehaigustesse,
- kõrgvererõhktõppe,
- osteoartriidist tabandunud liigeste degeneratiivsetesse haigustesse,
- hüpotüreoidismi (kilpnäärme alatalitus).

Rasvumine võib põhjustada ka kusepõie kive, anesteesia tüsistusi ning Cushingi sündroomi (üliaktiivne neerupealis).

Kui muud haigused tunduvad hii-
livad ja vahel mittemärgatavad, siis lonkav loom jääb ikka silma. Ülekaalulistel loomadel on liigestele loomulikust suurem koormus. Tekivad liigesekahjustused, mis viivad kroonilise liigesepõletiku ja selle tagajärjel kroonilise valu

tekkeni. Uuringutega on tehtud kindlaks, et vähemalt 20%-l kõikidest koertest, hoolimata vanusest, on liigesepõletiku

tunnused. Vanusega see risk suureneb, eriti suurema luumassiga koertel. Seega, mida vanem ja suurem ülekaaluline koer on, seda tõenäolisemalt kannatab ta liigesepõletikuga seotud valu käes. Muutused tekivad liigestes aja jooksul ja röntgenpildil ei pruugi neid esimeste aastate jooksul näha olla.

Ülekaaluliste kasside puhul tulevad esimesena meelde põieprobleemid ja diabeet, samuti liigeseprobleemid. Kass on ette nähtud olema nõtke, liikuv, graatsiline. See, et inimene on aretanud enda lõbuks mõnest hoopis masajalgsed diivanil igavlejad ja nad siis veel paksuks sööt-
nud, ei sobi kassijumala poolt looduga kuidagi kokku. Liigestel, mis on ette nähtud liigutama kolme-neljakilost keha ja mis peavad selle asemel hakkama saama kahe-kolmekordse massiga, on koormus ka vasta-

vakordne. Ja kui mingit mehhanismi aas-
taid ülekoormuses tööle sundida, ütleb see varem või hiljem üles.

Diabeet on kassidel sarnaselt inimeste nn täiskasvanute diabeediga elustiilihaigus. Reeglina tuleb selle diagnoosi saaja omanik kliinikusse murega, et siiani seitse-kaheksa kilo kaalunud kiisu on hoopis väiksemaks jäänud, al-
gul sööb ja pissib palju - seda oskavad inimesed hinnata päris hästi suurenenud kassiliiva kulu järgi - hiljem muutub isu vahelduvaks ja loom ise haigemaks.

Kuidas ma teada saan, kas mu loom on rasvunud?

Kõige keerulisem on esmalt endale tunnistada, et probleem on olemas. Paraku on sotsiaalmeedia üle ujutatud ülekaaluliste loomade piltidest, see muudab nähtu tavaliseks ja meid terve looma välimuse suhtes ükskõiksemaks.

Oma looma kehaseisundit saab kodus ise hinnata: kontrolli, kui palju rasva katab roideid, ja võrdle seda tunnet erinevate kohtadega oma käel. Alusta looma roiete kompimisest kohe esikäpade tagant.

- Kui roided tunduvad nagu sõrmelud su käeseljal, on looma kehakonditsioon hea.
- Kui roided tunduvad nagu sõrmenukid või turritavad välja nagu sõrmenukid, on su loom liiga kõhn.
- Kui roided tunduvad rohkem nagu peopesa sisekülj, on su looma roietel liiga palju rasvkude.

Selline käega võrdlemine on hea moodus kaalukaotuse hindamiseks loomaarsti visiitide vahelisel ajal.

Kuidas ma pean oma looma söötma, et aidata tal kaalu kaotada?

Üksnes toiduportsjoneid vähendada ei ole korrektne, sest nii ei pruugi loom saada piisavas koguses toitaineid. Kui oled tõdenud, et su loom on ülekaaluline, saad koos loomaarstiga paika panna plaani, kuidas edasi toimida. Kõige paremaid tulemusi annab kindla kalorsusega toit õige koguse ja sagedusega.

On olemas spetsiaalsed kaalu kontrolli all hoidmiseks või vähendamiseks välja töötatud valmistoidud. Kindlasti on sellist toitu võimalik ka ise kodus kokku segada, aga sellisel juhul tuleb kindlasti nõu pidada toitumisspetsialistiga.

Koerad ja kassid on väga head treenerid. Nad treenivad oma pererahva välja näiteks hommikusöögi viimast suutäit neile loovutama. Seda rumalat harjumust on inimesel väga raske muuta. Kui oleme otsustanud tõsiselt oma pere liikme kaaluprobleemiga tegeleda, kuid ta on harjunud laua äärest suutäisi saama, võib näiteks looma toidu päevakogusest väikese osa panna karbiga toidulauale ja siis selle enda viimase võileivasuutäie asemel talle anda. Loomale jääb nii mulje, et just tema toitu laua ääres süüaksegi.

Parim variant on hoolimise ja armas-

Kõige keerulisem on esmalt endale tunnistada, et probleem on olemas. Paraku on sotsiaalmeedia üle ujutatud ülekaaluliste loomade piltidest, see muudab nähtu tavaliseks ja meid terve looma välimuse suhtes ükskõiksemaks.

tuse märgiks oma loomaga koos midagi ette võtta. Olgu see siis mängimine, jalutuskäik või harjutused. Õpeta loomale midagi! Ta vajab ajule tööd sama palju kui ülejäänud kehale. Omanikule,

kes oma lemmikust tõeliselt hoolib, on suurt rahu- dust pakkuv jälgida, kuidas loom hakkab mõtlema, tegutsema ja asjadest aru saama. Ajutöö nõuab sama palju energiat või isegi rohkem kui jooksmine.

Kassidel - ja miks mitte ka koertel - võib kasutada toidupalle. Söötmise ettevalmistamine võtab küll natuke

rohkem aega, aga toidupallist toidu kättesaamisega rahuldab loom oma ja hiinstinkti, peab liikuma ja parimal juhul ka mõtlema.

Lisaks toitumisele peab kindlasti nõu pidama ka looma liikumise osas. Ei tohi unustada, et ülekaalulisel loomal on liigestel ettenähtust suurem koormus. Seega ei ole kindlasti õige seni diivanikaunistusena oma toitu välja teeninud lemmikuga kohe maratone jooksmata hakata. Sobiv liikumine on tähtis! Kehamassi alanedes on loomal kergem liikuda, mis omakorda viib kehmassi kiiremale alanemisele. Kindlasti ei tohi kaalukaotus olla liiga kiire ja lihassmassi arvelt. Eesmärk ei tohi kunagi olla numbrite tagaajamine, vaid terve loom.

Varjupaigast võetud loomale esimene visiit **visiiditasuta!**

*Teie lemmiku
tervise heaks!*

Ülejõe Loomakliinik
J. V. Jannseni 33, Pärnu
E-R 9-18 ja L 10-15
tel 443 3663 või 528 7465
www.vanaloomakliinik.ee

On aeg täita see kauss kõige maitsvama toiduga!

© Simon's Cat Ltd. 2022

MeatCrisp

from the Freshmeatdryer

- ✓ 82 % VÄRSKET liha (ei sisalda liha- ega kondijahu)
- ✓ looduslikud koostisosad
- ✓ ei sisalda atraktante
- ✓ gluteenivaba teravili
- ✓ toitev ja kergesti seeditav
- ✓ optimeeritud tauriini sisaldusega

★★★★★★★★
PLATINUM

Telli kiirelt ja mugavalt e-poest:
www.kassitoit.ee

f @platinum.eesti

H O O L I B S E L L E S T

J A S E L L E S T

LOE LÄHEMALT PURINA LUBADUSTEST:
[PURINA.EE/MEIE-LUBADUSED](https://purina.ee/meie-lubadused)